(ग)

vol 72

R No 1222

Restored in 1948-49 from Mackenzie Mss
No 24 (15-5-23) by K. Venkatasubbasastri

No 30

Contents

సాంబరు
నం ౧ నం

ఆత్రేయపురం కలిగిన సంగతిన్ని - విక్రమశకం
గడచిన తర్వాత కలి కాలములో శకులమందరు పుట్టిన
తరువాత్తును గ మొదలు మహారాజు శాలివాహనశక.
౧౦౩౪ దాకా శకం మొదలు రాజ్యం యేలుతూ వున్న
ట్టున్ను - ఆదిమొదలు రాజులనవారి పేళ్లున్ను
ఆ ప్రకారం కట్టించిన బ్రాహ్మలకు భూస్థితులు యిచ్చే
పురము నడిన్ని.

యెండ్రాయి అనే గ్రామం క్షేత్రయములు
లో ఆలయాలను కట్టించిన సంగతి —

వైకుంఠపురం క్షేత్రయుగ్మతులతో తిరుపతి
శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభావమున్ను - అన్నలువెళ్లెలు
తబుద్ధి పూర్వకముగా వివాహము చేసికొన్నంత
రవాత ఒక ఆవువల్ల తెలిసి ఆ పాపం పోగొట్టు
కొన్న సంగతి.

పెద్దగంజాం క్షేత్రయుగ్మతులలో కశ్యపప్ర
జాపతి భార్య వినత సంతానం నిమిత్తం తపస్సు
చేసినదిన్ని - దేవాలయాల సంగతిన్ని -

3

రే పత్నాకై క్షింయిస్తేతు శివాలయం సంగతి.
ఉప్పుటూరు కైక్షి యిస్తేతు గ్రామాలు
ంతో శ్రుతులసరి.

- x -

2 మహారాజశ్రీ కర్నల్ కాలిన్ మెకంజి
సర్వేయర్ జనరల్ గారి గారికి కుమారస్వా
మియున పాలంగ ద్రవమున్నాయ్ గారికి మహ
అల్లూరు సన్యాసిరాజు పల్లెం ...
కరణాలు సోదర్లు వ్రాయించి యిచ్చిన
కైఫియతు.

పూర్వం త్రేతాయుగమందు అత్రి మ
హాముని తీర్థయాత్ర చేయుచు దివ్యదేశములు సేవ
చేస్తూ మహానదీ సాగర సంగమముల యందు స్నానం
చేస్తూ యీ సింధూ తీరమునకు వచ్చి యుక్త దేవాప్తి
చేసినందున విష్ణు ... నృసింహ స్వరూపం తోను
పాదములు ... యీ స్థలం దివ్యదేశం కాను
నివున స్వప్రతిష్ఠ చేయమని ఆనతిచ్చి అంతర్ధాను
లంబరూపముయినందున ఈ ఋషి, సంతోషించి

unfinished

శ్రీస్వామివారిని ప్రతిష్ఠచేసి బహుదినములు అనేకఋషి
గణ సమేతంగా యిక్కడనివాసంచేసి పూజిస్తూవచ్చి
నారు గనుక యిది ఆత్రేయపురమని స్థలమాహా
త్మ్యమందు చెప్పబడ్డది.

తదనంతరం త్రేతా ద్వాపర యుగములు అతి
క్రమించి కలియుగ సంప్రాప్తమయి యిరువదిన్నర
విక్రమ శకంబులు గడచిన తర్వాతను, కరికాలచోళ
కులమందు పుట్టిన కులోత్తుంగ చోళ వంశరాజు
1117 శాలివాహనం ౧౦౩౯ శకం మొదలుకొని రాజ్యంచేస్తూ
వుండి తుంగభద్రా నదీ తీరములయందు వుండే
దివ్యస్థలాలకు అగ్రహారములు మొదలైన వృత్తు
లు ధారాగ్రాహితంచేసి అనేక దేవతాప్రతిష్ఠలు
చేసి ఆ కాలమందు యిది బహ్వారణ్యముగా వుండేది
గనుక ప్రస్తుతనామంగల అల్లూరు యీ అరణ్య
మధ్యమందు కొద్దిపల్లెగా వుండేది గనుక రాజుసము
ద్రస్నానం నిమిత్తం యీ పల్లెమీదుగా వచ్చి తృణ
కాష్ఠ సమృద్ధిగల స్థలమని అరణ్యాన్ని ఛేదించి గ్రామం
బస్తీచేసే యెడల అల్లూరమ్మ అనేశక్తి ఒకపొద
క్రింద భూగతమయ్యుంది ఆ రాత్రి రాజుకలలో
వచ్చి నన్ను ప్రతిష్ఠించేగాని మానవతల నా పేరు పెట్టుకుని

చేయించి నన్ను ప్రతిష్ఠ చేసి ఉత్సవ ములు జరిగించుమని
చెప్పు గ్రామ దేవత్వనై స్థాపన చేసి నప్రతిష్ఠలు కావా
లంటూ ఉన్నా. ఆమె చెప్పి తను వున్న స్థలమున్ను
చెప్పగనుక రాజు ఆ దేవి ప్రకారంగా ఆలయం చేయించిన
గ్రామానకు అల్లూరు అనే పేరు పెట్టి స్థలమందు
వున్న అల్లూరమ్మ అనే శక్తిని గ్రామ దేవతగా ప్రతి
ష్ఠ చేసినాడు గనుక తదారభ్య అల్లూరనే నామాంకితం
వహించి వున్నది.

తదనంతరం కృష్ణలో నుంచి [illegible] నగరప్పగంటి
పొన్నూరు దగ్గర [illegible] తుంగభద్రలో నుంచి వచ్చే ప్రవాహం
సముద్రానికి పోతుండ [illegible] గ్రామానకు పశ్చిమభాగం
ప్రస్తుత నామంగల తర్లపాలెం ఉప్పు దిబ్బలు కాదు గనుక
[illegible] గరుడస్థర్గర నుంచి ప్రస్తుత నామంగల
దిబ్బ పాలెం [illegible] అని యీ గ్రామా
నికి శివారుగా వుండేది గనుక ఆ దినాల్ల పాలెం విస్తరించి
పశ్చిమ వందలు గార్లమందలు వుండి బాగాగా పొడి
గలిగి నందున వెన్నపాడు అని పేరువచ్చినది ఆ పాలెం
దక్షిణాభాగం గలిగినది [illegible] కట్టు కొంత గలిగి పంట పొలాలు
గా యేర్పడి ప్రభుత్వం చేస్తూ వుండగా గజపతి
13 వంశీకుడైన గజపతి మహారాజు నెల్లూరు సీమ

ఆ క్షీరువరకు దేశములు ఆక్రమించి కాకతరాజును ప
రాజయనం చేసి రాజ్యములు స్వవశీకృతం చేస్కొని ప్రభుత్వ
చేసె రాజులు వీరి దగ్గిర గోపరాజు రామన్నగారు మంత్రి
ప్రధానులై ఉండె శాలివాహనం ౧౦౬౭ అగునేటి
రక్తాక్షి సంవత్సర భాద్రపద బహుళ 30 సోమవారం
సూర్యోపరాగ.... కృష్ణవేణ్యా నదీతీరమం
దు ద్రాక్షారామ పర్యంతం పట్టి సమస్తమయిన......
లు వైదికులకు గ్రామములు శాసనములు వ్రాయించి
యిచ్చినట్టు సమయము వుంది ...... త త్రినగరరాజు
ఆదిరాజుని తమ్ముడు గోల్లా ప్రకటకృష్ణరాజు
ఈ రెండు సంప్రతులు వారికి వీరి జీతము నిర్ణయించి
కొన్ని దినములు ప్రభుత్వము చేసిన మీదట వీరి వం
శీకులు అయిన కుమార కాకతీయ రుద్రగణపతి రాజు
1277 ప్రభుత్వం శాలివాహనం ౧౧౯౯ సంవత్సరంవరకు
ప్రభుత్వం జరిగినదిగనుక ఆ దినములలో కలత్రిపెం
కటోంత్రీగారికి యిం సేవకు అధికారం లోకూచి వున్నాడు
గనుక వారికి స్వప్నములున్నంగా లక్ష్మీ నరసింహస్వామి
వారు సేవయిచ్చి నేను ~~[illegible]~~ వచ్చితెం యిందు పాల
పల్లెస్థాపితుమను గోత్రంలా ఆరసపుత్ర శ్రీ సేతసంవత్సర
ములనుంచి ఈ క్షేత్రము వుండును మాచిరాజువారిక

బగడితుం డక్షై క్షేత్రద పుణ్యానా. నీవు యింతకుముందు
నాకు ఆలయస్థలం తెల్పింది వృత్తాంతములు గురు పవల్లని
భగవదాజ్ఞ అయినది కనుక ఆదేశప్రకారం ఆయన
వచ్చి పత్నీకం సాధన చేయుండిన తల్లి ప్రసన్నులయిరి
కనుక మహా సంతోషించినటువంటి వారై యీ
స్వామి వారిని వెంబడి పనిచేసి సకల వృత్తాంతములున్ను
కైలాసవాల తెల్పిన స్వామి వారిని వెంబడి పనిచేసి కయింక
ర్యం నిత్యం యీ గోపురం అగ్రహారం సమర్పించినారు.
ఈ స్వామి సన్నిధానమందు అర్చన శాంతు హూనకు
వైదుర్ల అయ్యప్ప ఆనే వియున యజ్ఞోపవీత్యం యించినారు.
ఆయన కొంత కాలం తిరువారాధన చేసి తనకు వారా
సులు నల్లూరి అయ్యవారప్పకు యిచ్చి వివాహం చేసి
యీ స్థలాన్ని కొత్వనకు బంధువులను చేసినారు.

తదా ప్రభృతి ఆ వంశీకులయినటువంటి యీ
నల్లూరి వారలు పరంపరగాను అర్చన చేస్తూ వచ్చారు.

తదనంతరం దిన దిన ప్రవర్ధమానమవుతూ శాలి
78 వాహనం ౧౨౦౦ శతం మొదలుకొని గజపతి వారి నుండి
యింది పెదవేమారెడ్డి గారి ప్రభుత్వం లగాయతు వీర
భద్రవేమారెడ్డి గారి వరకు ...... ర పరంపరం ఆరు
గురు రెడ్డి శాలివాహనం ౧౨౦౦ [redacted] స. వత్సరం మొదలు

శా ౧౭౮౮ వరకు నూరు సంవత్సరములు ప్రభుత్వం
చేసినారు.

తదనంతరం లాంగూల గజపతి కెడ్డ సుభాయిం
ఖ కటకం మొదలుకొని ఉదయగిరి పర్యంతం వృద్ధగిరి
దుర్గ స్థలదుర్గాలు ఆక్రమించి ప్రభుత్వం చేసినాని
మీదట ఆతని వంశీకులయిన గాజేశ్వర గజపతి విద్యా
ధర గజపతి మొదలయినవారు అధికారం చేసిన తర్వా
తను ప్రతాపరుద్రదేవ గజపతి మహారాయులవారి
అధికారంలో సర్వప్పల్లి తిమ్మారెడ్డిగారి

నెం 4. కయిఫియ్యతు కసుబా సంతరావూరు
తాలూకె ఒంతపల్లి—
౧౮ ౧౧ సం॥
డి ౧ ఏప్రిల్.

నెం 5 కైఫియ్యతు కసుబె సంతరావూరు సర్కారు
ముర్తుజానగరు తాలూకె ఒంతపల్లి—

పూర్వం శాలివాహన శకారంభములో ముకరా
తి రాయ దశరాజు ప్రభుత్వం చేస్తూవుండితనేపి

పట్నం గట్టి మురవారి రాయుని పట్నం అని పేరుపెట్టి చాలా దినములు ప్రభుత్వంచేసిన మీదట ఆ పట్నానకు దక్షిణభాగమందు శాత్రులు విసంగించి వృంధసలు గనుక అక్కడ కెందరు పేట తప్పుమని వెంటవచ్చినారు. తదనం తరం మురవారి రాయని వంశీకులయిన రాజులు కొందరు ప్రభుత్వంచేసి చనిన మీదట ఆపట్నంశత్రు రాజుల దగ్గిరను గాలిముంబస్తా తప్పుకున్నందున రాజ్యాం... నామాంతరం వచ్చినది.

తదనంతరం సూరముత్తరువులరెడ్డిగారు యీదేశమును ప్రభుత్వంచేస్తూవుండగా శాలివాహన శ. ౧౮౦ శతమందు (శ్రీ) కె స్వర్ణకేశ... మి వారికి (శ్రీ)రామ లింగస్వామి వారికి ఆలయములు కట్టించి స్వామి వార్లను ప్రతిష్ఠ చేసినారు.

ఆ పిమ్మట జైనులు ప్రబలులై యీ దేశములు చాలా దినములు ప్రభుత్వం చేస్తూ ఉన్నంత లో యీశ్వరాంశంచేతను యుక్తుండై బట్టుడయిన బౌద్ధ చార్వాకమతస్థులను బలవద్వివాదములు సాధించి దివ్యప్రభావసంపన్నుడై రామోగవాంగములు ప్రాపించి గంగరాసన్నిశాలున్న విశేషోత్సవ దర్శనములున్నా చేస్తూ చాలాదినములు ప్రభుత్వంచేసి శాలి ౧౦౭౧ శకం

వరకు అంతరించిన తర్వాతను యీదేశములకు అశ్వపతి
నరపతి గజపతి అనేటి మూడు సింహాసనాలు యేర్పడె
ననుక గజపతి సింహాసనస్థుడైన గణపతిదేవ మహా
రాజు ప్రభుత్వానకు వచ్చె శాలివాహనం ౧౦౬౩ శకం
మొదలుకొని రాజ్యంచేస్తూ వుండగా వీరి దగ్గిర గో
పరాజు రామన్న గారు మహాప్రధానులై వుండి
శాలివాహనం ౧౦౬౨ శకంవరకు రక్తాక్షి సంవత్సర
భాద్రపద శుద్ధం సోమవారం సూర్యోపరాగకాల
మందు ధారా పూర్వకం బ్రాహ్మణులకు గ్రామ
ములు రాసి సన్నదులు వా,,, యిచ్చె మొదలయీరాజ్యా
రికి అమృతనహారు .... అనే ఆరువేల
నియోగులు మూడు సంప్రతులకున్ను శూద్ర సంప్రతి
నిండుతు నివారు అనే వెలమ వారు యీనాల్గు సం
ప్రతులు నిర్ణయంచేసి బాలించినవములు ప్రభు
త్వంచేసి పినిమీదట అతనివంశీయులైన కాకతీ
య రుద్రదేవ మహారాజుగారి ప్రభుత్వం శాలి
వాహనం ౧౧౬౬ శకం వరకు వారి హయాం జరి
గినది —

తర్వాత శాలివాహనం ౧౨౦౦ శకం మొద
లుకొని రెడ్లు దిన దిన ప్రవర్ధమానులై దేశములన్ని

ఆక్రమించిరి గనుక వారు ఈ స్వతంత్రులుగ గలరు నూ
రు సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసిరి గనుక శాలివాహన
సం ౧౨౬౬ శతంవరకు నూరు సంవత్సరములు వారి పరం
గానే ప్రభుత్వం జరిగినది.

అటు వెన్క శా ౧౩౦౦ శతమందు దండెత్తి గా
గణపతి రెడ్డిని జయించి రాజ్యము తనవారి భత్తు చేసు
కొని పృథ్వీపాలన చేసి నన్ని మొందటే అతని వంశీకులయి
న   శ్వర గణపతి విద్యాధర గణపతి మొదలయిన
వారు ప్రభుత్వం చేసిన తర్వాత సుప్రసిద్ధ రుద్రమదేవి
గణపతి మహారాజుల వారు ప్రభుత్వం చేసిరినము
లలో శ్రీమతు ఆంధ్ర కాపు సుర తాంగి సత్య పల్లి తి
మ్మారెడ్డి గారికి ఇనాం దీ శాసనము ఆ దిత్తారం ఉల్లుఖరి
గనుక ఈ తిమ్మారెడ్డి గారు శాలివాహనశకం ౧౬౧౦
శతమందు నల సంవత్సర వైశాఖ శు ౧౧ శని వారం శ్రీ చెన్న
కేశవ స్వామి వారికి ఉభయ నాంచారులైన శ్రీదేవిని
గంధపాలతయు ప్రతిష్ఠ చేసి తామోదల తన సాగుయుంతర
ములు గాను. ప్రస్తుత భ ర ౪౦ క్షేత్రం ఆచంద్రార్కంగా
ధారాదత్తం చేసి సమర్పించెను. ఈ శతమందే
సదరహా పాఠశాల ప్రతిష్ఠ చేసిన శ్రీరామ
లింగ స్వామి వారి ఆలయం జీర్ణోద్ధారం చేయించి

మల్లికార్జున లింగమును ప్రతిష్ఠ చేసినారు.

తదనంతరం వీరభద్ర గజపతి ప్రభుత్వానికి వచ్చి ఈ గ్రామము వృద్ధి యగుటకు ఉపయుక్తంగా దేవాలయం కట్టించి వీరభద్రస్వామి వారిని ప్రతిష్ఠ చేసి శాలివాహనం ౧౪౧౮ శకం మొదలుకుని శా ౧౪౩౭ శకం వరకు ౧౯— సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసెను.

తగ విజయనగరం నరపతి సింహాసనస్థుడైన శ్రీకృష్ణదేవ మహారాయలు ఉదయగిరి మొదలయిన గిరి దుర్గ స్థలదుర్గాలు అన్నిసాధించి వీరభద్ర గజపతి వారిని జయించి అనేకములయిన దానధర్మములు [గ్రం 6] చేయించి గ్రామస్వాముల వార్లకు సకలోత్సవములు చేయించి ప్రభుత్వం చేస్తూవున్నప్పుడు సరిహద్దు గ్రామందుల వారికి గ్రామాల పొలిమేర తగవు సామరస్యించి కల్పులు జరిగినందున రాయలవారు చెంపి రాజ్యధి చేసి తెలిసినగనుక వారు యుక్తి చేసి వచ్చి ఆ గ్రామముల పెద్దకాపైన వరానంద ఇచ్చి వేడి వెతను పొలిమేర తెలుసుకొని గ్రామానికి దిక్షు దిక్షులా పొలిమేర హద్దులు నిర్ణయించి కల్పపరిష్కారం చేయించి శాలివాహనం ౧౪౩౮ శకం మొదలుకుని ౧౯ సంవత్సరములు శా ౧౪౫౭ సంవత్సరం వరకు రాజ్యం చేసెను.

తదనంతరం సదాశివదేవమహారాయలు సింహాసనాధిపతిత్వ రామదేవ మహారాయలు దండనాయకత్వ ప్రవర్తించి శాలివాహనం ౧౪౮౬ మొదలుకొని శాలివాహనం ౧౫23 శకంవరకు ౧౮ సంవత్సరములు రాజ్యం చేసెను.

ఇక రామదేవ మహారాయలు సర్వాధికారిత్వ అతిశయము పరాక్రమంచేతను శా ౧౪౮౪ శకం మొదలుకొని శా ౧౫౦౬ శకంవరకు ౧౩ సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసెను.

ఆపై పిమ్మట దక్కన్ పాదుశాహులు యొక్క స్వతంత్రమత విరోధంచేతను రామరాయలను వధచేసి దేశములను స్వాధీనం చేసుకొనిరి గనుక మళ్లీ విజయనగరం పాదుశాహా తరఫున గుంటుపల్లి వెంకటపతిరాయలుగారు గోల్కొండ నవాబు సేవకులు ప్రభువై శాలివాహనం ౧౫౦౨ శకం మొదలుకొని శా ౧౫౩౧ శకంవరకు ౨౯ సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసెను.

తదనంతరం సుల్తాన అబ్దుల్లా పాదుశాహా వారి తరఫున అలీఖాన్ ఆసఫ్ఖాన్ అనేవారు పాలకులుగా వచ్చి సర్కారు సముతు బందోబస్తు చేస్తూ రాగా వారు విస్తారపు గ్రామం గనుక ఈ ఊరికి పుట్టపర్తి అని

మోటుపల్లి, చిన్నగంజాం, మత్స్యకుండి, కనంపర్రు,
పెంకుర్తి ..... (అనంతవరం, గణపవరం, రామయపట్నం
యీ మొదలయిన గ్రామాదులు కసుపొంతం దక్షిణదిక్కు
గా నిర్ణయించేసి యిక్కడ సంత సాగించు సంతర్గావారు
సముతు లావిపేరు చెప్పు [నెం(63)] వారి శాసనము
అతిఖాన్ అసాన్.... అని తెంచు బంజారాల్లగా
పిలుస్తుంది ఖాసం వారు అనేకమ్ము వారిని యీ సముతులకు
పాదల్లగా పొప్పవార్లు దేశపొం దార్లులుగా నిర్ణయించిరి
కనుక యీ ప్రకారం సముతు ఆమీలు, పౌదరి, దేశ
పాండ్యాలు పరంగా యీ పాదుశహా వారి ప్రముఖ మొద
లుకొని ఆనాటి అలంగీరు పాదుశహా సుబాల వారి
ప్రభుత్వం వరకు గాలకొండ సుబాలో ఆమానిగా మా
న్యయతు చేస్తూవచ్చినారు. అప్పుడు సముతు కరణాలు
గోలకొండ సుమాబంది పొయేద వారు గనుక వారు
సుమాబంది యినులు చేసుకొని వచ్చేటప్పుడు నారా
పమ్ము అనేకత్ర కలవెల వెంబడి వచ్చి గ్రామానికి తెచ్చి
చేసి వరకు కరణాలకు తెలిసి చిన్నపల్లెం బందరు
రవిపాటిలో తూర్పున ఆలయం కట్టించి శక్తిని ప్రతిష్ఠ
చేసి ... మొదలయిన వృత్తివాండ్లకు సాగు చేయిస్తూ వచ్చి
నారు యిప్పటికిన్ని ఆదే ప్రకారం జరిగి సాగుచున్నారు.

యీ దేవతలకు నిత్యనైవేద్యాలకు ప్రారంభానకు
ఇద్దం చిత్తాల వరిమడి సాంనిధ్య పారె వీరాసాన పోలం.
యిచ్చినారు. యిప్పటికి కూడాను జరుగుతూ వున్నది. ఉత్సవవి
గ్రహములకు మొట్టమొదటి సరఫరాలో కొన్ని విగ్రహములు
యిచ్చినారు. అవన్ని ఈ మధ్యకాలం వస్తూ వున్నవి.

తదనంతరం సన్ 1113 ఫసలీలోను నిజాం
సర్కారు ఖాన్‌ఖాను బహదూరు దేశస్థులను పిలువ
నంపించి కొంత దివిసీమ జమీందార్లకు యిచ్చి
చేసి . . . . యీ నాయకుల పాలనగారి పాల
వంటులో మొదటివారు 37 సంవత్సరములు ప్రభు
త్వం చేసి తర్వాత 1177 ఫసలీలో రాజ్యం
మోటుపల్లి వాసిరెడ్డి పెదరామలింగన్నగారికి మాన్యం
ఇంకన్న ముఖ్యం దారుగారు కాలి యిచ్చినారు తరువాత
సన్ 1162 ఫసలీ వరకు 19 సంవత్సరములు (ప్ర)
భుత్వం చేసి రాజ్యం ... చెల్లించినారు
తూర్పు నాయుడు సరకులు మీద ...
పై ...

[1207] శ్రీ ఉమామహేశ్వర యీ వూరు నత్తవల్లి
దయిన ... రామలింగన్నగారు ... తర్వాత
వచ్చి సన్ 1162 ఫసలీ ... యితడు సన్ 11...

వరకు ౧౦ సంవత్సరములు పూజ్యయుతు వేసినారు.

తదనంతరము పయిన వ్రాసిన ఖనరాం వం అంగన్నగారు సంతతి లేకుండా ఖనిపోయినందున వీరి జ్ఞాతి అయిన బుస్సయర్గిగారు ఖనరాం ము అంగన్న గారి తాలూకె దేశం దత్తుత్వం వహించి క్షేత్రవంతం చేతను ప్రవర్తించె మొదల సర్కారు మొక్క పైఖుదారు డు అయినందున శిరస్తెదం చేయించినాడు గనుకను ౧౧౭౮ ఫసలులగాయతు స్త౹౧౧౮౦ ఫసలు వరకు ౩ సంవత్సరములు యితని ప్రభుత్వం జరిగినది.

ఈయన తరుణమందు అను ఖుద్దీ నరాయన్న గారు ప్రభుత్వమునకున్ను అఖిఖా౹ అసఖిఖా౹ వారి పేటకు దక్షిణం అరఘు తిరుదూరానను వాకపడ మటం దరిన పేటకట్టించి రామన్నగారిపేట అని తన పేరు పెట్టి వృత్తలకు వసాని అస్థసాని అనే కళావతులకు మెట్టును కు ౧ కుఖ్లుల పొలం మాన్యం యిచ్చి దేవాలయము శర్గిరసు కుంభార్తి నిత్యాగినాదు లు సల్పడానకు నిర్ణయించి స్త౹౧౧౮౧ ఫసలు మొదలుకొని స్త౹౧౧౯౦ ఫసలు వరకు పదిరెండు సంవత్సరములు తా లూకా పూజ్యయుగాను వేసినారు.

అటు వెనుకను సరమాబుస్సయర్ గారి కుమా

డు డయిన వెంకటేంద్ర నాయుడుగారు వంశకర్త లై
తాలూకా తనవశం చేసుకొని మన్నె సుల్తానులు భా
దరు వగయిరాం ఖితాబులు సంపాదించి [సీల్ 7B] యీ
గ్రామానకు ఉత్తరభాగమందు ఉన్న రామలింగన్న
గారి చెరువుకు ఉత్తరం పంచె చెలువ గ్ర తవ్వించి బత్తె వళ్ల
నులకు యీనాములు యిచ్చినారు.

కు ౧ ——— శా ౧౨౦౯ శతం గావిగారు
శ్రీవత్స గోత్ర గారికి ———

కు ౧ ——— శా ౧౨౦౮ శతం ఆత్రేయగోత్ర
వేదాంతి సోమయాజులుగారికి ———

కు ౧|౦ ——— శా ౧౨౧౨ ఆత్రేయగోత్ర
రమణప్ప గారి కొడుకు పోలయ వడ్డనం ———

౧ శా ౧౨౧౧ శకమందు కొల్లు
వాస్తవ్య నివాసుడయిన ఉప్పాడ వెంకన్నగారికి —

౯|౦ ——— నాల్గుకుచ్చెళ్లు పొలానికి యీనాములు
యిచ్చి సదరహి ౧౧౯౧ ఫసలి మొదలుకొని సన ౧౨౧౦ ఫసలి
వరకు ౧౯ సంవత్సరములనుంచి మహారాజశ్రీ కుంఫిణీ
వారికిందను యిమునుపున్న తాలూకా మేస్తాయిలు
ముల్కి మాసుకున్న తాలూకాలకున్ను అధికారం చే
సుకుంటూ వున్నారు.

ప్ర॥ వి॥ దూతనామ సంవత్సరం
ఫాల్గుణ బ॥ ౧౪ ఆదివారం
తే॥ ౧౪ మార్చి క్రీ.శ. ౧౮౧౧ సం-
వత్సరం

మల్లయ్య వ్రాలు.

—— × ——

ఈదేశం ప్రభుత్వం ఉప్పరిగ ముక శాలివాహనం ౧౪౧౮ సంవత్సరంవరకు ఆతని ప్రభుత్వంలో జరిగినది.

తదనంతరం రామచంద్ర గజపతి రాజ్య శాలివాహనం ౧౪౧౯ శతమందు పట్టాభిషిక్తులై శాలివాహనం ౧౪౩౭ శతంవరకు పద్దెనిమిది సంవత్సరములు రాజ్యంచేసెను. సదరహీ సంవత్సరములకు తిమ్మారెడ్డి దొరంగా సెలవాధికారం జరిగినది_

తర్వాతను నరపతిసింహాసనస్థులైన కృష్ణదేవ మహారాయలు యీ ఉత్తరదేశములు సాధించి వీరభద్రరాయున్ని పట్టుకుని దేశము స్వాధీనం చేసుకుని సమస్తమయిన దివ్యస్థలాలకు అగ్రహారాలు ఇచ్చి తెలుపించి శాలివాహనం ౧౪౩౭ శతం మొదలుకొని శాలివాహనం ౧౪౫౫ సంవత్సరంవరకు ౧౮ సంవత్సరములు ప్రభుత్వం జరిగినది-

అటుపిమ్మట సదాశివదేవమహారాయలు.
గారు విజయనగరమందు సింహాసనారూఢులై పృథివి
పాలన చేయగా రామరాజయ్యగారు దండనాయ
కులై ప్రవర్తించగా శాలివాహన ౧౪౬౪ శకంలగాయతు
శాలివాహన ౧౪౮౭ సంవత్సరం వరకు 23 సంవత్సర
ములు రాజ్యం చేసిన మీదట రామరాజయ్యగారు సర్వా
ధికారులై శాలివాహన ౧౪౭౩ శకంలగాయతు శా౧౪౮౭
శకం వరకు ౧౪ సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసినారు.
తదనంతరం శాలివాహనం ౧౪౮౯ శకం స్వ
౯౮౧ ఫసలీ మొదలుకొని యీ దేశములకు తుర
కాణ్యులు ప్రబలమాయెగనుక బిజాపురదేశము బి
దేశపాండ్యా జమీందారు మొదలయిన కరణము
తన్‌దీ హోదాలు నిర్ణయించి సర్కారు సముతు బందీలు
ఏర్పరచి అమానీ కరంగా మల్కివిభాగం పాదుషా
వారి అమలుజరుగుతూ సుల్తాన అబ్దుల్లా తానీషా
అలంగీరు పాదుషా వారి అమలు పర్యంతరము ౧౧౦౯ ఫసలీ
స్వ ౧ ఫసలీ ల... హైదరాబాదునుంచి
వచ్చిన షంఖుదార్ల మూలంగా మామ్లేయు ఆదు
ఖరీదించినారు.
నిజాం వంశీయులాం పాదుషావారి అమలు

ఆయన తర్వాత తిమ్మ భూపాల పట్నానికి నిజాంపట్నం
అని తనపేరు పెట్టి పట్నం బస్తీ చేసి పెదపల్లె పేరట గంగ
పురి యాం ముందు సముతులు యాంపట్నంతోంద చేర్చి
ఒట్టు చేసి నిజాంపట్నం సర్కారు అని తన భండారానికింద
వుంచుకొనిరి గనుక వారి తరఫున జమాలుఖానుడు
అనే షంజుదారుడు యీ సర్కారు మామ్లాయితు
చేస్తూ వుండే దినములలో మం॥ మజుకూరికి పూర్వం
కులోత్తుంగ చోళరాజు త్రవ్వించిన పంటకాల్వ కొట్టి
విస్తరించి తల్లిష్టవరదపల్లి బహుప్రవాహం చేతను కొట్టి
నిలువక గండిపడి తర్ణపాటెంకించ డిబుత్రోయు అనే
కాలువబడి సముద్రగామిత్రైనందున యీ షంజుదారు
డు చెర్వు పడకను నీరు వుండేలాగున వసతి విచారించి
మధ్య వున్న చిడారు తిప్పమీదుగా పక్కవంగాయా
బల పోలమేరను ఆండేటి బందోబస్తుగా కట్టు
బిగియించినాడు గనుక చెర్వున నీరు ఆగి వుండి పలతం
లోకి వస్తూవచ్చినది గనుక తదారభ్య జమాలుకట్ట అని
పేరు వచ్చినది.

ఆ జమాలుఖానుడు యీ చెర్వు మరామతు
నిమిత్తం చెర్వుకింద పండిన.... జిగిలిన... కొప్పున
నిర్ణయం చేసి అందువల్ల వచ్చిన అయివజు పెట్టి ప్రతి

సంవత్సరం కష్టి మరమ్మతులు చేయించిపెట్టు మామూలు
తమిళ్ళరబసాడుగనుక తదారభ్య ఆదేమామూలుగా
జరుగుతూ వున్నది.

అంతకుగానవలయునం లక్ష్మీనరసింహస్వామి వారి ఆలయం వృత్స్నమలయునందున వక్ష ఆదిసర్పం స్వామివారి దగ్గర ప్రవేశించవ్వందినందున దర్శనస్పర్శ నాదులకు భంయు [illegible] మిుతోంచి అర్చకులుపరిచారకులు ఆలయం లోకి పోతుండా [శాల 7] వున్నందున యీం గ్రామం లోవున్న కరణాలు అయిన యెల్లంప్రగడ వారు కర్రి వారికి ఆచారశ్రోత్రవున్న కందాళరాం మప్పు అయ్యవార్లుం గారు గోదావరి తీరమునుంచి శిష్యసంచారం నిమిత్తం వచ్చినంతట్లో యీస్థలవుపద్రవం తెలిసినవార్లై ప్రభావంచేతను సర్పఉపద్రవం నివారణచేసి యీస్థ లానకు స్థానాచార్యత్వము వహించిగ్రామంలోకి జన్న వారందర్ను ఇయుంటు వారని [illegible] దా శిష్యులనుచేసుకొని వు ప్పతీల వద్దె ఆంచనుకూ దా శిష్యులనుచేసుకున్నారు.

తదనంతరం నిజాంపట్నంకాపురస్థులైన వర్తకుడు నాళం గుర్విసెట్టి అనే కోమటి శ్రీస్వామివారి దేవాల యజీర్ణోద్ధారం చేసినందున సన్నిరుజిమీదారులయిన సూరానేని వెంకటపతిరాయనింగారు వారికుమారుడైన

శాయన్నగారు వృత్తవములకు వసతులు ఖరీదించినమొదల
తత్పుత్రుడైన శ్రీకోటపటిరామయనింగారు ప్రభులావారి
కువప్పి యీగ్రామం బల్లిగా వుండేదిగనుక శ్రీస్వామి
వారికి నైవేద్య దీపారాధనలకిందను

కు ౬. శ్రీస్వామివారికి
౧౫౦ పట్లం
౪౫౦ గరిసె

కు ౧ తంగాళ రామలప్ప అయ్యవార్లంగారు
స్వాధీనం బంజరు

కు ౨౦ శాలివాహనశకం ౧౬౫౩ శకం సు ౧౦౪౧
ఫసలీలో తండాళ శ్రీకొండమాంబల
అయ్యవార్లగారికి యీగ్రామం నిమిత్తి
పన్నెండు ఖండుగలు ...
శ్రీ ...
ఈ భూమికి సంవత్సరం ౧౩౯౪ నాలు
గు వరహాలమొ॥ శోత్రియం. నిర్ణ
యించినాయిని యున్నైనది.

కు ౧౨౦ శిస్తు పట్లం భూమిగారికి —
కు ౧౪ శ్రీరస్తు
౭౦ పట్లం
౧౨౦

కు ౦౧౦ శ్రీవారం రామేశ్వరభట్లుగారికి పట్లం
కు ౦౫౦ శ్రీస్వామి వారి ఖర్చులకు గరిసె
కు ౦౧౫౦ శంకరమంత్రి శ్రీచంద్రప్ప అనే గొల్ల
సాక్షి ... శ్రీరస్తు
౦౫౦ పట్లం
౦౧౦

కు ౨౬౫౦

యిరువై తెమ్మిదికట్టు ఫసలుపాలితే ___
ఈనాములయిచ్చిన సదరహి ఫసలీలగాయతు
. . . . సంవత్సరంవరకు ౧౪ సంవత్సరములు
ప్రభుత్వం చేసెను-

తదనంతరం వీరి భ్రాత అయిన పెద్దెన్నగారు పరంపరవారిని అందరిని చేసుకొని ౧౧౬౧ ఫసలీలో ప్రభుత్వనకు వచ్చి కొండూరి వెంకటేశం బాయర్లగారికి కు౦౪౦ అరకు జైలపాలం మానగ్రిం యిచ్చి సదరహి ఫసలీ మొదలుకొని స్న౧౧౬౮ ఫసలీవరకు అయిదు సంవత్సరములు అధికారం చేసినారు.

అటు పిమ్మట పైన వ్రాసిన వెంకటపతిరాయనింగారి కుమారుడైన వెంకన్నగారు స్న౧౧౭౦ ఫసలీలో మహారాజశ్రీ కుంఫిణీ వారి యీదేశములను ప్రభుత్వం వచ్చినది గనుక వారి అనుగ్రహం చేతను తనతండ్రి వంశ్యకు పాత్రుడైనిజాం పట్టం సర్దారు య్యుం సంవరాలు బిల్లుకొత్త గ్రామాదులు అనుభవిస్తూ యీ విల్లూరు వారి బిల్లుకొత్తలకు చేరిన గ్రామం గనుక

కు ౦౹౦ స్న౧౧౭౦ ఫసలీలగాయతు కొండూరి వెంకటరమణా బాయర్లగారికి స్న ౧౧౭౨ ఫసలీలగాయా
కు ౦౪౭ కు౦౪౦ [illegible] గారికి
౦౹౦ వెంకోజీకు

౦౭ [illegible] అంగావర్ధులు [illegible] బలంగారికి
కు ౦౪౭ యీ పదునాలుగు [illegible] చేసి [illegible]

యీ నామము యిచ్చి సదరహీ ఫసలిలగాయతు సన్ ౧౧౨౩ ఫసలీవరకు నాలుగు సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసెను.

౧౦౭|౦ తర్వాతను యీనకుమారుడు అయినట్టి యల్లన్నగారు సన్ ౧౧౨౪ ఫసలీలగాయతు సన్ ౧౧౨౬ ఫసలీవరకు మూడు సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసెను.

తదనంతరం వీరి జ్ఞాతిత్తైన వెంకయ్యగారు సన్ ౧౧౨౭ ఫసలీలో ప్రభుత్వానకు వచ్చి ౧౧౨౯ ఫసలీలోను

వ ౦౫౦ కంచాల గొల్లపాలెం బాలయ్యగారి అయ్యవారి జ్ఞాతికి
౦౪౦ మెరక
౦౧౦ పల్లం
౦౫౦

వ ౦౪౨ మేడూరి శేషగిరి పాలెం బాలయ్యగారికి
౦౪౦ మెరక
౦౦౨ పల్లం
౦౪౨

వ ౦౪౦ పుంట్ర మైంట్ర కలిక్షేత్ర బాలయ్య వారికి.
౦౧౦ పల్లం
౦౧౦ మెట్ట
౦౪౦

వ ౦౪౦ సూరంపాలెం నృసింహారావుగారికి సర్వదీను

వ ౦౧౦ కళావంతుని వీరసానికి పల్లం

కు ౧౪౨ రెండు కుంచాలు [illegible] దీని వివరము

యీ నామము యిచ్చి సదరహీ ఫసలీ మొదలు కొని ౧౧౨౮ ఫసలీవరకు తొమ్మిది సంవత్సరములు అధికారం చేసెను.

తర్వాతను వీరఖ్యాతిక్షత్రియైన వెంకటాద్రి యనింగారు

స్హ ౧౧౮౬ షసలో ప్రభుత్వానకు వచ్చి బచ్చు తిరుమల వెంక

టేశ్వరస్వామివారికి మాన్యం పొలితకె యిచ్చినారు

కుంట౧ం ౦।౧౦ మెరకు
౦।౧౦ పల్లం

సదరహి షసలు మొదలుకొని స్హ ౧౧౯౧ షసలు వరకు ఆరు

సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసినారు.

తదనంతరం స్హ ౧౧౯౧ షసలో సదరహి వెంకటాద్రి

యనింగారు వ్రాయి వాసి చేసినందున కుంపిణీవారు వెంకటాద్రి

యనింగారిని బేదాఖలుచేసి క్షత్రియుడైన మల్హారరాయ

నింగారిని ఖుమాందారీ పేరుచాలో బదాయింపిరి గనుక

సదరహి సంవత్సరం మొదలుకొని స్హ ౧౧౯౬ షసలు వరకు అయిదు

సంవత్సరములు బల్వంత్ర అనుభవించినారు.

తర్వాతను ౧౧౯౭ షసలో బల్వంత్ర ఖిస్తు

చేసుకుని మల్హారరాయనింగారికి తానసునిర్వయింపిరి గనుక

సదరహిషసలుగాయితులు స్హ ౧౨౧౧ షసలు వరకు ౧౪

సంవత్సరములు కుంఫిణీకి లకిబులు మాఫిత్తు చేసు

కున్నారు.

స్హ ౧౨౧౧ షసలో కుంఫిణీవారు తాబూకా

యూలాం చేసినందున రాజా వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రినా

యుడు బహద్దరు మన్నెసుల్తానుగారు కొని ఖ్రీ ... పాలె

గ్రామంవారు శివాలయంతోష్టి నిత్యనైవేద్య దీపారా
ధనలు జరగగలందులకు కుంట్లుం పట్లం మెరక యీనాంగా
యిచ్చినారు.

సదరహిం ఫసలీమొదలుకొని స్న ౧౨౨౦ ఫసలీవరకు
తెం ష్ణాది సంవత్సరములు అధికారాంచి స్సుర్తి సదరహి
మాన్యాలు జరిగి స్తూవున్నవి.

తే ౧౮ మార్చి ఆన్ ౧౮౧౧ సంవత్సరం
వంద్యేహూలు —

ప్రమోదూత నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ బ ౩౦
ఆదివారం —

మల్లంరాజు వ్రాలు.

— x —

Fol. 11

నూతక్కి సంతులో యుండ్రాయి అనే
గ్రామం కైఫియ్యతు॥

పూర్వం యీ గ్రామంలో వాండ్రక కానప్ప
తెలమొక్కు అప్పన్న అనంతప్పగారు శివాలయం వకటి
శ్రీ ఆంజనేయుల వారి ఆలయం వకటి కట్టించి ప్రతిష్ఠ చేసి
నారు. ఆ శివాలయం తదనంతరం గ్రామం తరువు పడి లింగం భిన్నం
అయిపోయినందున యీ స్థలం పూర్వం వాండ్రకవారు
ప్రతిష్ఠ చేసిన స్థలం అని రాజా వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రినా
యనింగారు తిరిగి దక్షిణం కట్టించి ఆనందనామ సంవ
త్సరంలో తిరిగి లింగాన్ని తెప్పించి ప్రతిష్ఠ చేసి ఏకాం
బరేశ్వరుడని ప్రసిద్ధి చేసినారు.

శ్రీ ఆంజనేయులవారు సదరహీ శివాల
యానికి ఉత్తరభాగమందు ఆలయం లేకుండా బయ
లనే ఉన్నారు.

ఇందుకు తిక్కద వున్న శాసనం——

స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన
శకవర్షంబులు ౧౭౭౬ అగునేటి శుభకృతు సం॥
శ్రావణ శు ౭ గురువారం యండ్రాయి శ్రీమాను

మాన్యులను పాండ్రిక నాగప్ప కొమాళ్లు అప్పాళప్ప అనంతప్పగారు ప్రతిష్ఠచేసిరి. ప్రమోదూతనామసంవత్సర మార్గశిర౩౦ బుధవారం దీ౨౮ డిశంబరు ~~క్రీ~~ ౧౮౧౦ సంవత్సరం—

———— x ————

నెం॥ 12

వైకుంఠపురం కైఫియ్యతు॥

పూర్వకాలమందు తిరుపతి వెంకటేశ్వర్లు వారు నిత్యమున్ను శ్రీస్వామిరూపులై ధనుర్బాణాలు ధరించి షేడ్ మార్గంగా ఉత్తరదేశాలకు వచ్చి గిరి కానన దేశములయందు సంచరిస్తూ అత్యంత వినోదంచేతను ఉత్తరవాహినియైన కృష్ణానదీ తీరమందు తురగా గతి కొండపర్వతానకు వచ్చి ఆ పర్వతం దివ్యకుసుమామోదభరితం చేతను అనేక ఋషి తపస్సమాధిచేతను దేవతావిహారంచేతను బహురమణీయంగా వున్నందున నిత్యమున్ను యీ పర్వతమందు విహరించువారై [illegible] వేంకటేశ్వరుడు [illegible] చేతను వచ్చి విహరిస్తూ వున్నంతల్లో ఒకనాడు ..... మందు అత్రదగ్గర ఋషులు స్వామివారిని చూచి బహు భక్తితో స్తోత్రములచేతను ఉపనిష

ద్వ్యతీర్థంబులు త్రినేత్రస్తుతులగు నట్టి సేవితా మాయం
దు ప్రసన్నుండవై మమ్ము కృతార్థులజేసి తెంతకు మా
హాత్మ్యంబులు అటుండ యూం తీర్థమై గౌరీ ఉత్తరవా
హిని యగు యా కైలాసాద్రి పర్వతమందు శిలల
పిలువుమంగా సమేతంగా వసియుండి మమ్ము కృతార్థు
లంజేయుమని ఋషులు ప్రార్థించు వరకు వారల భక్తితా
త్పర్యంబులకు మెచ్చి భక్త పరాధీనుండుగావున వారలం
గూర్చి యీ పర్వతమందు పూర్వంబు నన్ను గూర్చి తపం
బు చేసినందున నేను ప్రసన్నుండనై మహోత్కృష్టమైన
వరంబు వేడుమన్నంతట మీరు నాయందు వసియుండి
పుణ్యక్షేత్రంబుగా జేయుమని ప్రార్థించిన నెడం
బడితి యిడిగాక కృష్ణ సముద్రునితో అవమానిత
రాలై నన్ను శంకరునిగూర్చి అత్యంతంబైన తపంబు
చేసిన యేము ప్రసన్నులమై నీతలంపు యేమోయని
. . . . . మాందదే కృష్ణవేణ్యానది కోరినదియేమం
టే తన పతియైన సముద్రుడు గంగవిష్ణుపాదో
ద్భవయైన దీన్ని శివజటాజూట స్థిత అని దీని పవి
త్ర్యంబైన నదియని బహు [[illegible] (12-13)] [illegible] న్నన చేసి తన్ను అవ
మానించినాడని నీవు మీరు యిద్దరు నన్ను స్థాయిం. నిత్యంగా
యున్నదని వాసం చేసి సర్వాగ్రిరి మెయిదలకొని సాగర

సంగమపర్యంతం తిరవీథులయందు వారు ఉన్నవారలై
నన్ను పుణ్యప్రఖ్యాపనంబ్రా చేయుమని బాలా వేడ్కం
జనదికనుక ఏత ద్విశేషములచేతనున్న యిప్పుడు వారు
బాలాంబ కృతాత్పర్యం చేతననన్న ప్రశ్నించె నాంల
గనుక స్వామియుం పవిత్రంగాయూ కేశాంబాద్రి పర్వతం
అంతమైనషువంటి దిన్ని కృష్ణా వృత్తాంతరవాసానిని
యునట్టు వంటి యుక్త దతలు స్వర్నాన్యయ ఆనిఅన
*తిప్పి వైతానొకనాడు తిరుమల వెంకటేశ్వరస్వా
మివారు అశ్వారూఢులై ధనుర్బాణాలుధ
రించి కేశాంబాద్రిపర్వతంబునకు విచ్చేసి తమకు
నివాసం చేయుదానకు ముమ్మ పర్వతాన ఉండబ
దినెట్టువంటి గుహాంతి ఉండునని విస్తార
ముయిన శిల తాపీ వున్నదికనుక బాణంతో కొట్టి
వేస్తే ఆ వాకిటి శిల రెండు ప్రక్కలై పోయి
గుహాంతరు వృద్ధి గనుక ఆగుహాలోనిజమహా
శ్వాలతా మూర్తి ---. శివసుందర విగ్రహమై
నిలిచి అశ్వారూఢ ధనుర్బాణధరూపం అదృశ్యం
చేసెను. అంతటి సాంబశివుడున్ను శ్రీపార్వ
తీదేవితో కూడా యూకేశాంబాద్రి నివాసం చేయు
దానకు విచ్చేసి శ్రీ కాలభైరవుణ్ణి పిల్చి ముందుపోయి

రమణీయస్థలం విహారించుము అని పంపించినందున భైరవు
డున్ను క్షేత్రపాలకుడయి యిచ్చట నివసించినాడట.
పార్వతీపరమేశ్వరులున్న స్థలము పవిత్రంగా వచ్చి
న వారంతయుం దని యిచ్చట బాల పెరాటే వీరు ..
చెప్పినారు. ఎతద్విధముగా శ్రీ త్రిం... నివాసం
యున్న సాంబశివుడున్ను పార్వతీదేవిన్ని కాలభైర
వుడున్ను నివాసం చేసినందున కృష్ణవేణ్యానది ఉత్తర
వాహిని అయినందున మహాపుణ్యక్షేత్రమని యింద్రు
డు ఒక లింగమును ప్రతిష్ఠచేసి క్షేత్రంబాను యింద్రేశం
అని పేరు పెట్టినాడు ఇది అనేక ఋషులచేత
పూజింపబడుతూ ఉన్నది. [[illegible] 13]
అది గనుక మహాపుణ్యక్షేత్రమని ప్రసిద్ధికెక్కెను.

{ ఊరికి క్షేత్రానికి బంధ విరాలు —
— అని నామం వచ్చిన హేతువ వివరము — }

ఈ దేశానకు పూర్వం మహా కష్టం సంభ
వించి జనక్షయం అయినందున సంధర్భాదు మాత్రానే
వచ్చినవారున్ను జీవనోపాధి లేక కడు దుంఖయుక్తం
గా బయలుదేరి దేశసంచారం చేస్తూ ఒక గ్రామానికి
ప్రవేశించి ఏమే విధం చేతనున్న గ్రాసం సంపాదన

వేసుకొంటేక కొత్త ముతాంబర ధారణం వల్లను కారణ
దుష్కార్య విచారణలోనే తన కుమార్తెను వక బాల్యా
ద్రికే విక్రయించి తదార్జితమయిన విత్తం వల్ల జీవనం
చేస్తూ కొంత కాలం సంచరించి ఆ విత్తం వ్యయ
మయిపోయిన తర్వాత ఆ యాచకుడు వ్యసనాంధు
డనుక వకస్త్రీయాయింటి జీవించే సాధన లేనందున వక
పల్లెంటేరి వక బాలవృద్ధయింటింటాడ ... ప్రవేశించి
వృద్ధాప్యం వల్ల బహుతాప త్రయపడ్డాడు గనుక
ఆయింటి బాలవృద్ధునికి కొవరాన్ని లేదు గనుక యీ
సుధర్ముని కుమారుడు చిన్నవాడు నల్లవర్ణసుగల
వాడు గనుక ఆ చిన్నవాన్ని తన కుయిద్ధి కొంచెం
అర్థమిస్తాము అని చెప్పి యీ దారి ఆ బాల్యావృద్ధు
దారాపుత్రాదులను పోషించే యుక్తాంతగలక
బహుంతాపత్రయపడుతూ వుండి . . .. దను ఆ చిన్న
వాడయినా జీవించుగాక ని కొంచెం సొమ్ము పుచ్చుకొని
ఆ చిన్నవాణ్ణి బాలవృద్ధునికియిచ్చిన తర్వాత చిన్నవాణ్ణి
దత్తపుత్రునిగా చేసుకుని ఆ యింతర్వాత కొన్ని దినములకు
ఉపనయనాది సముచితోపక్రియలు చేసి
ఆ తర్వాత వివాహం చేయవలెనని తగిన కన్యకోసం
విచారించి సుధర్ముని కుమార్తెను కొన్న బాలవృద్ధుడు

శ్రీ దృష్టివేదాలు బంధువులైనందున ఆ బిన్నది విషయ
సన్నగా వున్నందున యీబాలుర్వాడు ఆ బిన్నది యొక్క
కన్న జనితులని తెలుసుకొని వీరికి వారికి దూరపు
సంగతులు ఆ జ్ఞాతి కన్యతో పెండ్లి తెలుగు కల్యాణ
రీతి యథాగా వివాహం చేసిరి.

తదనంతరం కొంతకాలం జరిగాక ఆ బిడ్డవారు
డ్లు పూర్వయౌవనులయినందున పతనాడు ఫిర్యా
దు నిర్ణయించు బవులవార్తం చినందు రాణి
స... సాంగత్య ప్రమోదంతో పుత్రుకైనె వెళ్లుతూండగా
గా తగ్గించి సమావేశమందు పగారుని వత పెట్టుకొని
మందు తగను వెతపాళ్ళమందు కట్టివేసి దూరగా
నావతాన్ని కట్టినది సూత్రం పైబడింగు గ్రామ
1313 A గా స్నానం చేసిన గావు దగ్గర పడుకుండి దూరంగా
యీబాల బ్రాహ్మణుడు ఆ సూత్రం దాటి వెళ్ళేవరకు
ఆ తీగ తనతల్లితో బూస్తూ యీ బాల బ్రాహ్మణుడు
వివేకహీనుడై యీ సూత్రం దాటి వెళ్లినాడేలా
యీ దానికి [illegible] వెర వకపోయెను అని అన్నంతట్లో
ఆ నావు తిరిగి వత్సంతో అన్నమాట యీబాల
బ్రాహ్మణోత్తరం నీకు తెలియదు యితడు బ్రాహ్మ
త్వ సంబంధ బ్రాహ్మణుడు మాత్రమే కాని యితడు దుర్గర

వెంటనప్పుడంటూ పాతకాలపు వెంబన తేవటం కూడా చేస్తున్నాడు
త్రి తెలుసులాగుంటే. ఇప్పుడు యీ తనిఖాండవ గాంధర్వన
ఖన్నదిన్ని యీతను యమకగర్జ గనికులు ప్రార్థనన్న
కృత పాపంచేత యీ క్షరకవివాహావ వలయునదీ యీ
ప్పుడంతెన్ని అజ్ఞానంచేత తెలియు తేనగ మనసాన్ను
ష్టుడై వెళ్ళుతూ ఉన్నాడు గనుక యీలాగంటే
దుష్కర కృతఘ్నులు అయిన దూరంగా ఉండాలి యింత
మహాపాతకానను పొందు కాలదైనవానికి యీసంస్కృ
జ్ఞానం తెలుస్తూ తెలియజేస్తుంది అని చెప్పే వరకు
ఆ వత్సం మహాశ్వేత మనస్సు చాలా సంతోషించెను. ఈ
శాంత ఆ బాలా వర్ణానికి తెలుసును గనుక యీ వద్దులతాం
తం విన్నవాడై యీంత తొంగ యెదుర్కొంటుంది. ఇంత
యోగం లభించిన సంభవించెను. అనిత్రేతి వజ్రతన
తండ్రితో యీ వృత్తాంతం చెప్పే వరకు ఆయనకు
మహా వింతగా తోచి ఆ కన్యదాని తండ్రిని పిలిపించి
పూర్వ వృత్తాంతం విచారించే వరకు యిద్దరు యమక
గర్జ జాతులయినది రూఢంగా యేర్పడ్డది ఆ మొండడు
శుక్రాతిశయులయిన బాలా వర్ణాలను అనేకమంది నిగూఢ
యీలా ఖనిజరిగినది యీం దురకు యెంచి పాలు యిచ్చి యిస్తుండు
దని అడిగిన మొండతో వారు అంతా విచారించి యీ పని

తెన్న దూరం బరుగని దిన్న పరంపరయొంగ తలేసి
పని జరిగినది అని వారు అంతా నిర్ణయించినది. లేపు ముందే
ఇదివరకు తెలుగుకే జరిగిన వనిన్ని సాంగత్యాంతోడు
గనుక పెరుయశ్స్త్రీత్వం వృద్ధదని యీశ్వరుల వలసినది
యిప్పుడు యీ యిద్దరు నీలాంబరాలు ధరించి తాళ్ళ
కు బంధాలు వేసుకుని [గో(14] లక్షయైన దివ్యక్షేత్రాలు
సేవిస్తూ పుణ్యతీర్థాలందు స్నానం చేస్తూ ఉండగా
యెప్పుడు ఈ బంధాలు వదల బట్టలు శ్వేతాంబరాలు
అవృతపైగా అప్పుడింక విరాపాపం పరిణామయినట్లు
గా తెలుసుకోవాలసినది అని నిర్ణయించారు గనుక
వారు యిద్దరు ఆ ప్రకారంగా బంధాలు వేసుకుని
నీల కౌపీనాలు ధరించి అనేక దివ్యక్షేత్రాలు సేవిస్తూ
అనేక దివ్య నదులలో స్నానం చేస్తూ రంగా ఈ క్షేత్రం
బాత్రిపరిత్యాతం ఎవరగానగలది ధను . . . త్రిక్షా
ఉత్తరవాహిని అయినది శ్రీరంగ కొల్హాపుర క్షేత్రం
- . . . ఉన్న ఈకె కృష్ణవేణి నది ఉత్తరవాహినిలో
స్నానం చేసుకొని ఆ బంధాలతోనే కొండెక్కి
శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామిని జూచ్చి తమ దోషం పరి
హారం చేయుమని అనేక విధాల ప్రస్తుతించే
వరకు శ్రీస్వామి వారి అనుగ్రహం వల్లను ఆ బంధాల

వరి పొలాలుండి గనుక అంతటి మంచి యీ స్థలం బంధ
విరామం అని మహాపుణ్యక్షేత్రం అని ప్రసిద్ధి అయి
నది.

{ ఈ క్షేత్రానికి పూర్వ వాక్యాలకు)
(ఇప్పటికి స్థవివరము }

~~ఈ క్షేత్రానికి పూర్వ వాక్యాలకు~~

ఈ క్షేత్రానకు పూర్వోక్త వాక్యాలకు ఉద
బద్ధ దాఖలా ___

1. శ్రీ వెంకటేశ్వర స్వామివారు ఇలాంటి
కొండనే ప్రతిమ రూపంగా శ్రీపాదములు మాత్రం
కనుపించుచుండ ఉన్నాది.

2. శ్రీ స్వామివారు అశ్వారూఢులై వచ్చి
నారు గనుక యిప్పటికి వెనుకపార్శ్వముగా
గుఱ్ఱపు అడుగులున్ను బెత్తపు పోటులున్ను శ్రీపాదములు
అగుపడుతున్నవి.

3. స్వామివారు మొదట తమరు వుండబోయే
గుహాంతు వాకిట రాళ్ళశిలవేసి ఉన్నందున ధనుర్బాణా
లు తీసుకొని ఆరాయి భిన్నం అయ్యేటట్లుగా వేసి
తమరు ఆగుహలోకి ప్రవేశించినారు గనుక ఆరాయి

రెండు పెత్తలాయు వున్నను అగపడుతున్నది.

౧ ఆ పర్వతం మీంద అష్ట దిక్పాలకుల యెనిమిది అంజనీయు విగ్రహాలు వున్నవి.

౧ శ్రీ వెంకటేశ్వర స్వామి వారి కోవెలకు ఉత్తరంగా .... కుపై భాగ్గదూరాన కొండమీదన భైరవుని విగ్రహం వున్నది. ఆ స్థలంకి సైగం ఉన్నందున భైరవుని దిన్నె అని వాడికగా చెప్పుచున్నారు.

౧. ఆ కాలభైరవుని క్షేత్రమందే ఆదిజ్ఞను గల వారు వున్నారంటని మహా బుషులు నివాసంగా ఉండే ఉన్నారంటు గాన పూర్వం కొందరికి వైతానికసమయంలో దర్శనమిచ్చుచూ వచ్చినారు అనిన్ని చెప్పినారు.

౧ ఆ భైరవునికి ఉత్తరంగా పంచలింగాలు ఉండే ఉంటున్నవి.

౧ శ్రీ వెంకటేశ్వర స్వామి వారికి దక్షిణంగా కైలాసమహేశ్వరస్వామి వారి కోవెల ఉండేదున్నది.

౧ కైలాసమహేశ్వరునికి తూర్పుభాగముగా షదిబాగ్గదూరాన కుడాగా పార్వతీ పరమేశ్వర్లు అని కొందరనే ప్రతిమలుగా ఉండేవున్నాయి.

౧ ఆ పార్వతీ పరమేశ్వరులు వుండే కుడాకు తూర్పుగా రెండు స్తంభాలున్నవి. ఆస్తంభాలకు

మండపంగా ఒక రాయి వేసి ఉన్నది. ఆ రాతిమీద
నాలుగు పాదాలు ఉన్నవి. ఆస్తంభాలదగ్గిర పూర్వం
అస్పృశ్యులైన వైష్ణ~~[illegible]~~ పాపములు వారణమయి పాపాల
బంధాలు విడిపోయినవి అని- ఆనిమిత్తంచేత ఆస్తం
భాలు పాపవినాశ స్తంభాలు అని చెప్పుకుంటున్న
వాడికెగాం చెప్పుకుంటున్నారు.

౧ శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామి వారు ఉండే గుహ
కు దగ్గిరగానె కోనేటిపాల ముఖమంటపాలు కట్టి . . ర
[illegible]వముగా అలమేలుమంగ అమ్మవారిని
ముఖమంటపంలో లక్ష్మీనృసింహ స్వామి వారిని
పూర్వం ప్రతిష్ఠచేసినారట. ఎవరుప్రతిష్ఠచేసినదీ శా
సనము వగైరాలు తెలిసేందున తెలియదు.

(15) ౧ వెంకటేశ్వరస్వామి వారికి పూర్వం
రో|| ౧౩ కు ౧౪౦ వరుషం దుం బొయ్యిపు ప్రసాదం
ఆరగింపు చేసేవారున్ను నూటయ్యాకై యుండ్ల
శ్రీ వైష్ణవులు తత్ప్రసాదం గ్రహిస్తూ నిత్యం స్వామిని
సేవిస్తూ వుండేవారున్ను అదిగనుక స్వామివారికి
ఆరగింపు ఆయిన తదనంతరం పడితరాన్ని యియ్యక
దానకు వుల్లు అక్కడ వకకుంటలో వేస్తూ వుండగా
ఆ వృత్తం మీదను రొట్టె పిలిచేవారట అందువల్ల

మయూర్ యూరాలంటే అది నూతనమంత అని అంటూ
వున్నారు.

౧ ఈ ప్రకారంగా ఉండబట్టే మనవంటి
స్థలానికి కైలం దసు దిగువన రాఘవాసి రెడ్డి వెం
కటాద్రి నాయుడుగారు ఆలయాలు ప్రాకారం
లు కట్టించి రాక్షసనామ సం|| ఆశ్వీజ శు ౧ల రోజున
శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారిని ప్రతిష్ఠ చేసి యీది
దిగువ తిరుపతి అని పేరు పెట్టినారు.

ఈ ప్రకారంగా ఉండబట్టే దీనికి మహా
పుణ్యక్షేత్రమని వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడుగారు
ఈ వూరికి వైకుంఠపురమని పేరు పెట్టినారు.
శ్రీ స్వామివారికి ప్రాతఃకాలం ధనుర్మాసం మహా
నైవేద్య తిరుప్పావారం మొదలయిన నిత్యనైవేద్య
దీపారాధనలు జరిగిస్తూ నిత్యోత్సవ పక్షోత్సవ
మాసోత్సవ సంవత్సరోత్సవములు మొదలయినవి
ఉత్సవములు జరిగిస్తూ వున్నారు. ఈ స్థలానికి అర్చకులు
పాంచరాత్రులు యిప్పుడు వున్నవారు కొసూరి రామా
నుజాచార్యులు, తిరుమలాచార్యులు, యిద్దరు వున్నారు.
వీరు పూర్వం నుంచి యీ స్థలంలో అర్చకులు
వీరే చేస్తూ వున్నారు.

శిష్టులానికి పూర్వంనుంచి స్థానాచార్యులు వుండవారము.
భట్టులు వెంకటభట్టారం బాచార్యులు వారు వుండగా ఆమె
సాదిసంవత్సరములకింద వీర్ని ఆక్షర తెలిసి వారిశె
శెట్టి వెంకటేశ్వర నాయుడుగారు శ్రీరంగరాజ భట్టులు
సర్వజ్ఞ భట్టారాచార్యులు గారిని పూజారులనుక
యిప్పుడు వీరు వుంటి వున్నారు.

డి. ౧౮ శకం ౧౭ల---౧౦ సంవత్సరం
ప్రమోదూత నామసంవత్సర మార్గశిర శు ౩౦ బుధవారము.

x

No. 16] నూతక్కి సంతు అనేకకాలం
తెలుగ్గు కయిఫీయత్తు —

పూర్వం కాకతీయ రుద్రదేవ మహారాజు
శివాలయం కట్టించి మల్లేశ్వర స్వామిని ప్రతిష్ఠ
చేసినారు తదనంతరం లానిషా పాదుశాహా వారిదివాన్
మంత్రి ... సుబ్బ ప్రకాశ రాజ్యము చేసినారు. ...
నారు బెజవాడ నుంచి వస్తూ యీ గ్రామంలో దేవ
స్వామి స్వర్గం తేక బాలాంత్రపు వారు అక్కడ
గ్రామ తమ్ముడు ఆ ప్రాంతు దినము ఖాతేలా తెలుగు
తగా యేర్పరచినారు. ఇప్పుడు తెన్నీ అగ్రహారము

రమేనుకు విమలాకనేరుం ఉన్నవి. ఆ భ్రాంతి మూలం స్నానికావి
అని చెప్పుకుంటూ ఉన్నారు. ఈ గ్రామానికి తూర్పు
దక్షిణం రెండువైపుల విగ్రహాలను ఉంచబడ్డ కురవలో
చెక్కబడి ఉంది దాని కాలభైరవ విగ్రహాన్ని చెక్కి ఉన్నది
అక్కడనే పక్షులను దుర్గను ప్రతిమగా చెక్కి ఉన్నది.
శిలాయందు దరని వకరాంతి శాసనం చెక్కి ఉన్నది.

శాసనం:—

శ్లో॥ వర్షే శ్రీశకతంగ గిర్యబ్ధి మునివసు సుర ద్రుమార్ఘ
రఖాతవేయశ్రీ సపాట్ఫి పాళినం లభతే వసు॥
తస్యాః ప్రదేశం మత్త్యైస్సి॥ . . . . ?

ఈ శ్లోకం యింత మట్టుకే అంతమైపోయి
వ్రాసి ఉన్నది. ఇందువల్ల అర్థనిర్ణయం కష్టమని వ్రాయడకే
వీల్లేకున్నందున ఈ కార్తీకమాసంలో రంగాచారి
కొట్టి వెంకటాద్రి నాయుడుగారు అమరావతినుంచి
అక్కడికి తెల్విలు యుద్ధరంగాలను తాడికొండ
కాపురస్థుడయిన అట్లూలగని అనే అతన్ని (~~[illegible]~~)
తమ వ్రతంలో యుద్ధసవారిగా నట్టి
ఇద్దరు బ్రాహ్మణులున్న కాపూరటాల్లు పంపించి
వారు వెంట వారు ఉపాయాలు లేకుండా వచ్చి సదరహా
కుర్పాను చూసి శాసనం విమర్శగా చూచుకుని

ఆస్థలాలు అక్కడి ధనం ఉన్న మండు యాధము నిచె
ప్పిన మాదిరి వారు చెప్పిన ప్రకారం వియాండు బాగ్లీను
త్రవ్వించినారు ఆ త్రవ్వించిన వైనం-

ధనం త్రవ్విన వైనం — శైలవృని శాసనానికి
ఉత్తర భాగంగా గజము లోతు రెండు గజాలు వెదురం
త్రవ్వినారు మరిన్ని శాసనానకు దక్షిణ భాగంగా
గజమున్నర లోతు వియాండి గజాలు వెదురమున్ను
త్రవ్వినారు. శాసనానికి తూర్పు ఇరువది
గజాల దూరాన వియాండు గజాల లోతువన్ను ఆ
ఇరుదు గజాల వెదురంగానున్ను త్రవ్వినారు.— -

ప్రమోదూత నామ సంవత్సర మార్గశిర బ
హుళ 30 బుధవారం ది ౨౬ డిశెంబరు
ఆన ౧౮౧౦ సంవత్సరం.

- - - - - - - - - - - -

నెం17 . . . తన పేరు భావనారాయణుడని తెలియ
జేసి స్వామి అదృశ్యమైనందున రాజు మేలు
కొని తన మనోభీష్టసిద్ధి ఆయెనని సంతోషించి
ఉదయకాల మందు మంత్రుల పిలుపించి స్వప్న
వృత్తాంతం ఆ దగ్గంత మున్ను చెప్పి యుక్కడి

ఆలయము ప్రాకార మంటపాలు కట్టించి దానశాసనము

త్రము రామోజన చేస్తూ ఉండగా ఒకరికి స్వప్నము

దున యీ గ్రామానకు పశ్చిమ భాగమందున ఉండే

గ్రామం రాజర్షి పర్వతము తప్పైవున ఉత్తమమైన పర్వ

తమున్నది తవ్వించినంతో శిలలు దొరుకును అని

చెప్పిరి గనుక ఆ పర్వత కామోదిగిరిలను వుంచి భూ

మి తవ్వించి పర్వతంగా శిలలు తెప్పించి గర్భగృహ

ప్రాకారములు గోపురమంటపాలు కట్టించి ఉభయ

నాంచారి సమేతంగా శ్రీ వనారాయణ స్వామివారిని

శ్రీ పునఃప్రతిష్ఠ చేసి కైంకర్య పత్రిగా ఉన్న షుమంత

యీ . . . . . పట్టి . . . గట్టి గంధపురి పట్నం ఆగని నామం

తిరుపురం స్వామికి నిత్యోత్సవ పక్షోత్సవ మా

సోత్సవ వర్షోత్సవములకు యీ గ్రామము శోత్రి

త్రియంగా సమర్పణ చేసినారు.

తదనంతరం షరం గులు వచ్చి పట్నం గట్టి . . .

. . . . పురి పట్నం ఆగని నామం తిరుపురం స్వా

మివారి శోత్రియ గ్రామానకు వాయువ్య భాగమం

దున రెండు ఘడియల దూరమున పట్నం గట్టి . . .

. . . . . సాగించి ఆ నీత దినములు పర్యంతం చేస్తూ

ప్రబలులై ఉన్నంతలో దై వానుగ్రహం పోతిని

ఉన్నైన సంభవించినందున ఈ గంధపురి పట్టణమున్ను
షరంగుల పట్టణమున్ను . అయినవి. స్వా
మి వారి ఆలయంకున్ను యిండ్లు నిల్చినవి పరంగుల
- - - - - - - వున్ను దిబ్బ వేసి పోయినది గనుక
యీ దివరకు షరంగుల దిబ్బ . . . . అంటూవున్నా
రు —

D1146. తను సకలేశ్వర గణపతి గజపతి గారు యీ
దేశాలకు ప్రభుత్వం చేసే దినముల లో శాలివాహన
౧౦౬౮ శకమందు యీ స్థలానకు వచ్చి గాయించి
చేసి శ్రీ స్వామి వారికి సకలోత్సవములు జరిగించినారు
వారు చేసిన ధర్మములకు శాసనంబులున్నవి, అందున
అక్షరములు అరిగి పోయినందున తపశీలు వివరి
సరిగా తెలియదు —

అయిపిమ్ము వేరే వంశీకులు . . . . ప్రభు
త్వం చేస్తు ఉండగా పూర్వం తాక . . . రుద్ర . . . . మహా
రాజులు. పృథివి రాజ్యమును ఏలు వారి అనుగ్రహం తాను
తుంగ ష్టయిగాని, పారిపోయిన వారి కొంత సమయం పిన్నవా
ప్పకారం డెందుకు, శేలవత్స పుత్రము అయిన పట్టిన్ని
వేపున్న గంబీరాన ఏకేశ్వరుడనే శివలింగమును
ప్రతిష్ఠ పనకు త్రిసాలి వాహన శకం - శాలివాహన

శాళిహుండం ధ్వజస్తంభము / ఆరాధన / నిత్య నైవేద్యాలు

ఆ యీపిమ్మట వీరి వంశీకులు కొందరు ప్రభుత్వం చేసిన తర్వాత కుమార కాకతీయ రుద్రదేవ మహారాజులు పృథ్వీరాజ్యము చేయుచుండగాను వీరి వర్గవహోత్సవము పిన్నపప్పుకు ఇదుకు (శ్రీ) కంగసప్పు తమ్ముడైన పెద్ద... ప్ప పెద్దగంజాన పెన్నేశ్వరుడను శివలింగమును ప్ర... చేసి శాలివాహన శకం ౧౧౯౭ శకమందు ఆ దేవరకు నిత్య నైవేద్యాలకు అంగరంగ వైభోగాలకు కొల్లమర్రు అనే గ్రామం యిచ్చి మరి కొన్ని క్షేత్రములు చతుర్దశి సోమవారములకు యిచ్చిన దానములు_

౧. పెద్దగంజాన దానములు.

౧. చిన్నగంజాన ____

౧. కట్లకుదురు___
3

వీరసింహుండు దానములు ధారాగ్ర హాతం చేసినారు. అఖండ దీపారాధనకు యిచ్చిన గొర్రెలు ౧౦౦ వీటికి పుల్లరి మాన్యం చేసి ...... దీనికు పెదగంజాము అర్ధపట్టు పెంకము యీనాము ఇచ్చినారు భట్ల అర్చనాలకు పెదగంజాన చిన్నగంజాన కట్లకుదురు ముప్పిరాల కనుపర్తి దేవరముపల్లి పాదుర్తి యీనాముదు

పూర్ణము పండిన ఉప్పుకు పుష్టివగైరె ౧౩ బస్తాయిల్లెట
టుగా నిర్ణయించి శ్రీభావనారాయణస్వామి వారికి
పూర్వప్రకారం జరిగేటట్టు పనులు జరిగించుకొన్నాదిన
ములు ప్రభుత్వం చేసినారు.

అటు పిమ్మట ౧౨౦౦ (1278) మొదలుకొని యీ
దేశానకు రెడ్డి ప్రభుత్వానకె వచ్చెనగుక వారున్ను
సమేయిందరపరంపర ఆరుఋరు సదరు శకం మొదలు
కొని ౧౨౬౬ శకంవరకు ప్రభుత్వం చేసినగుక వారిదిన
ములలోనున్ను స్వామివారికి వసతులు జరిపినారు.

Vol 18.

కయిఫియతు మౌజె పెదగంజాం
సర్కారు నిజాంపట్నం

పూర్వయుగమందు కశ్యప ప్రజాపతియొక్క
భార్యలైన వినుత సంతానం నిమిత్తం పెనిమిటిని
ప్రార్థించినందున అతను సంతోషించి విష్ణువును గురించి
తపస్సు చేస్తే నీ మనోభీష్టసిద్ధి కాగలదని అనుగ్ర
హం చేసినందున తదాజ్ఞ ప్రకారం క్షేత్రాలు తపస్సుచేత
[illegible]

ఆ తర్వాత తను యీ స్థలమందు తపస్సు చేసినందున స్వామి
వారు, ప్రత్యక్షమై యిష్టార్థములు దయచేసినారు
గనుక అప్పుడు కశ్యప ప్రజాపతి శ్రీ భావనారాయణ
స్వామి అని నామాంకితము విగ్రహము ప్రతిష్ఠచేసినారు
ఇందుకు దృష్టాంతము – శ్లో॥ వినతా సుప్రసన్నాయ
కశ్యప స్థాపనాయచ। గం... నివాసాయ భావనా
రాయణ మంగళం॥ ధ్యాన శ్లోకము॥ శ్రీభావనారాయణమభయ
ప్రదమబ్జనేత్రం వందాంశుకోటీరుచిరాగ్నిజ్వాలకీర్తిం...।?
నామప్రకాశ ఖలఖండకలంమధ్వ....। వందేరమా
వసుమతీ సహితం సురేశం॥ అని యీ ప్రకారం యీ స్థల
మందు చెప్పబడి ఋషులచేత పూజింపబడి కృత త్రేత
ద్వాపర యుగములు గడచి కలియుగ సంప్రాప్తమై
యుధిష్ఠిర విక్రమ శకంబులతిక్రమించి శాలివాహన శక
ప్రవేశమైనది మొదలుకొని ఇటీవర్తమానం...

ఉదయన చక్రవర్తి అనే రాజు తను పత్తి
అనే గ్రామం తన కాపుర పట్టం చేసి ఆ స్థలం ...
.... నాయములున్న నూతన వర్తకాని
తోట్లాంబ ...... స్థలం ప్రతిష్ఠ చేసినారు యీ
పెదగంజాం అనే గ్రామము ఇప్పటికి ఉన్నది అప్పుడు
ఉదయన చక్రవర్తి గారి దేవేరిగారు యున్న దినముల

13. చెరుకు ఉదకం తాగవచ్చెను. అందుకే [7-1-1983]
ఒక యేనుగు ఉదకపానం చేసి పోయేటప్పుడు తొండ
ముతో ఉదకం తీసుకుని తామరకములం తీసుకుని ఆలయం
ఉత్తర భాగమందున పుట్ట ఉండగా ఆ పుట్టకెమ్మల
మీందను తొండముతో తెచ్చిన ఉదకం ప్రోక్షించి తామర
ములు అందుమీద ఉంచి చుట్టు ప్రదక్షిణం చేసి పోతూ
వచ్చేది.

ఇట్లు ప్రతి దినమున్నూ జరుగుతూ ఉండగా ఒక
నాటి సమయమునందు మావటివాడు చూచి ఆశ్చర్యపడి
ఈ వృత్తాంతం ఉదయమున చక్రవర్తిగారి తోటి విజ్ఞాపన చేసెను
అంతట దివ్యప్రభావ సంపన్నుడు గనుక ఇది ఏమో
మహాత్మ్యం కలదని యోచించి మరునాడు ఉదయకాల
మందు స్నాన సంధ్యాది క్రియలు నిర్వర్తించి సభాప్రవేశ
మై కూర్చుండి పురోహితామాత్యుల పిలిపించి మావటివాడు
చెప్పిన సంగతి చెప్పి ప్రధాన పరివార సమేతంగా తనతా
పురి నుంచి పుట్ట దగ్గరకు వచ్చి వృత్తాంతం తెలిసికొని తరువాత
ఆ లోపల యీ శిలా విగ్రహం ఉభయ నాంచార్ల సమేతంగా
అగపడ్డందున రాజు గారు సంతోషించి ప్రతిష్ఠ చేయ
వలెనని తత్పూర్వ ప్రకారం తెలియక విచారస్తుడై ఉండగా
అంతట ఆ రాజు స్వప్నమందు విష్ణు భక్తులతోటి

వేంచేసి పూర్ణాంబికకు ప్రసన్నుడనై క్షేత్రపునీత ప్రతిష్ఠ
చేయబడి భావనారాయణ నామంచేతను ఋషులచేత
అనుగాంతరములు పూజింపబడి ఈ క్షేత్రమందు ఉన్నాను.
ఇప్పుడు కలికాల ప్రవేశం అయినదిగనుక మానవులకు
ఋషులు అగోచరులైనందున ఇంతటినుంచి మానవపూ
జార్థం నిమిత్తమై అర్చావతారముగ నీకు దృష్టమయినాను
ఆలయప్రాకారగోపుర మంటపములు కట్టించి నన్ను ప్రతిష్ఠ
చేసి మానవపూజలు జరిగించి నిత్యోత్సవ పక్షోత్సవ మాసో
త్సవ వర్షోత్సవములు నడిపించునట్లుగాను చేసి మత్ప్రసాదం
చేతను నీవు కృతార్థుడవు గమ్మని ఆనతిచ్చె [see page 42 fol 17]

Fol 19. . . . . వీరి తదనంతరం ఆనెగొంది
నరపతి సింహాసనస్థులైన కృష్ణదేవమహారాయలు గజపతి
వారిని జయించి ఆంధ్రదేశములు ఆక్రమించి స్వాధీనం చేసు
కొని 1403 శ. శకం మొదలుకొని 1423 శకం వరకు సదాశివ
దేవరాయలవారి ప్రభుత్వం [illegible] కర్ణాటకస్థులైనందున
32 సంవత్సరములు ప్రభుత్వం జరిగినది. వారు మామూలు
చొప్పున జరిపినారు.

తదనంతరం మొగలాయీ ప్రభుత్వం వచ్చి
లోగడ నడచిన మాన్యాదులు నడిపింపక పోయినారు

కనుక ఈ స్థలం అంతర్భాగపడి పోయినది మెట్ల దిగువ
లకుల నిఖా మన్నా ఖానుడి తరఫున నిఖాం పట్టం సర్టిఫి
కం ఇచ్చారు... ఆ ఖర్చులక్రిందకు అనేవాండి తరఫున
సరఖం దాంలో నిక్షేపం వస్తు స్థలం ప్రతిష్ఠ చేసిన దేవ
దీపారాధనలకు ఉన్న స్వాస్థ్యం ___

శ్రీ భావనారాయణస్వామి శ్రీ విశ్వేశ్వర
స్వామి వార్లకు –

కు. 3. రోవదను మూసర్గం కల్పన్న

1. శ్రీ భావనారాయణస్వామివారికి
2. శ్రీ విశ్వేశ్వరస్వామివారికి.

3. మలఖు తూర్పులా ---- వాములు.

1. శ్రీ భావనారాయణస్వామివారికి
2. శ్రీ విశ్వేశ్వరస్వామివారికి

వారి కేళ్ళ ప్రధానం కిమ్మలు వ్రాం 1003

440 శ్రీ భావనారాయణస్వామి
వారికి

మిగి 40 శ్రీ విశ్వేశ్వరస్వామివారికి.

3 మలఖు కూరుపాలపాలెం. ఖల పెడుకోడ్ప 23

1. భావనారాయణస్వామివారికి
2. విశ్వేశ్వరస్వామివారికి.

3. ఖకేళు ఉయ్యాంతాం పాడు 3 తియులు 2 వి

1. భావనారాయణస్వామివారికి
2. శ్రీ విశ్వేశ్వరస్వామివారికి

గిజా నేలలోని వచ్చిన నానా ధాన్యాదులకు ౩౧౩

పట్టెపాటింటి ౩ గిద్దలు___

ఈప్రకారంగా వైద్యాదిపారార్థనలు జరిపినారు.

55 1756 స్వ॥౧౧౬౭ షసలో సాలు మొదలు తెలిపరంసువారు

AD 1769 వచ్చి స్వ॥౧౧౭౧ వరకు ప్రభుత్వం చేసిరి గనుక వారి

కాలములో దేవతాస్థలములు యావత్తున్ను

ఖిలపరచి వృత్తులు జరపక పోయినారు గనుక స్థలాలు

అంతర్వపడి పోయినవి.

1763 తదనంతరం స్వ॥౧౧౭౨ షసలో ధర్మప్రభు

వృత్తైన [illegible] లాలుకుంపిణీ వారు యీ దేశాని

నకు ప్రభుత్వానకు వచ్చిరి గనుక జమీందారులైన

సూరారానేని వెంకన్నగారు నిఖాంపట్నం సర్కారిల

అమలు చేసిరి గనుక అర్చకులు చేసే స్థలాల

వృత్తాంతం యావత్తు చెప్పుకున్నంతల్లో స్వదేశ

ప్రభువు గనుక స్థలాన్ని మానవము చేసిను అర్చకులకు

ఆసరా చేసి [illegible] ఇనాములు ...... యిచ్చినారు.

తేది చెలసలంతం లం కామాంజి పంతులవారి ఆమలు

స్వ॥౧౧౭౩ షసలో వారి తరఫున యీ గ్రామం

అమలుదారు [illegible] రుదు మాన్యములు

చెలవు యిచ్చినారు___

శ్రీ తదనంతరం రాజా కాంత్రేగుల - - - - - -
జగన్నాథ బహద్దరు మహారాజు
రాజు మహేంద్ర గారు స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ
1772 శాలివాహన శకవర్షంబులు 1694 అగునేటి
వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమాన నందన నామ సం
1773 వత్సర జ్యేష్ఠ శుద్ధ 1 లు సన 1182 ఫసలీ సాలున
శ్రీ భావనారాయణ స్వామి శ్రీ విశ్వేశ్వర
స్వామి ఆలయములు బాగుచేయించి సంప్రోక్షణలు
చేయించి మహారాజు సర్కారు నిర్వాహం పట్టం గాను
వీరి తెలుగు అర్చనాదులకు పూర్వ ప్రకారం చేయిం
చిన ధర్మశాసనముల వివరాలు.

{ శ్రీ భావనారాయణ స్వామి వారికి }

కు 1 – ఖమ్మి శివద పోలాన
పూర్ణం గుప్పెల్లి
మహా కేలాటు....
యింటాం పాలెములు

1 – పాలంపాలెం...
మన కట్టెలకు కట్టులాకి
కిరీయులు

మ. వీ. యాంతాం గరి వేలు
పాదు 3
త్రా. ఖాం 40 పాం దేశాళ్ళ యిలగమతి గరిమతి

{ శ్రీ విశ్వేశ్వర స్వామి వారికి }

కు 1 – ఖమ్మి .... పోలాన
పూర్ణకం
1 మహా కేలాటి లో
యింటాం పాలెము
మవీ 1. పాండు పాలెం ఖరిదేలు
కట్టు
మవీ 1. యింటాం ఖరి వేలు
మ.. 1 కి.
త్రా ఖాం 1. వాం దేశల యెను
బలటి గుమటి నానా
ధాన్య దలాలు నానా
జాటు స్వైలు

కైంకర్యాలకు ౧౦౦ కి ౫౦
శ్రీ శ్రీ. వెలుగోటివారి సంస్థానం
ధర్మకర్తల కుటుంబానికి
పట్టా పొందింది.

. . . ౧౦౦ ఎ
శ్రీ శ్రీ - వెలుగోటివారి సంస్థాన
సాంసాధారణ సాగుభూములకు
పట్టా పొందింది.

1D18.11 ఈ ప్రకారం నిర్ణయించేయబడి సన్నదు వారి యించి ఇప్పించినారు కనుక యిదే ప్రకారం సదరవారి సాగు మొదలు కేంద్ర స్ర ౧౨౨౦ ఫసలీ వరకు సదరవారి సాగులో వ్రాసిన సర్వస్వాలు జరుగుతూ ఉన్నవి. . . . . .

తాలూకుగల యీనాం సమ్మకం ... ౨ .... స్ర ౧౨౨..
. . . రంగం ధాగర వారి అనుభవ వరకు జరిగినది. మొస్తరు . . . కారాధైర వారి శ్రీ మలలగా ఉత్సవ దీపారాధన వరకు యీ నాం రాయలు శలవు యివ్వలేదు.

దేవాలయంలో ఉండే దేవతలు.

(1). శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ స్వామివారు గర్భగుడియందు శ్రీ భూదేవి సమేతంగా వున్నారు.

2 వీరికి యీశాన్య భాగమందు రాజ్యలక్ష్మి అమ్మవారు.

3 ఈ వెంకటేశ్వర స్వామి పార్శ్వం అనంతశయన స్వామి వారు . . . ... శయనించి శ్రీదేవి భూదేవి పాదములు వత్తుచున్నారు. బహు సుందర మయిన మూర్తి వీరి పూర్వప్రకారం ఏమిటంటే

ఈ దేవాలయం నిర్మాణం అయిన కొన్ని దినములకు
జపాల భావయ్య అనే వైఖానసుడు స్వామి
వారి అర్చకత్వంలో ఉండే వాడు బహు తపస్సంప
న్నుడు సర్వ యోగ సమాధి నిష్ఠ గల వాడున్ను అయి
ఉండుట చేత అతను నిత్యమున్ను
స్వామి ఆలయానికి తూర్పు భాగమందున్న బావి
దగ్గిర అనుష్ఠానం చేస్తూ ఉండగా ఒకానొక సమయ
మందు ఒక సర్పము ...... తొడయందుం ది
పడి కరుచుకొని ఉండుతూ ఉండగా, ——
స్వామి వారి సముఖమందుండే పరిచారకులు
చూచి యితనికి యేమి అపకారం చేసునో అని
చప్పుడు చేసే వరకు ఆ సర్పం తొడయందు కాటు
పెట్టి తక్షణమే బావియందు పడి ప్రాణము వద
లినది. తదనంతరం జపాల భావయ్య గారు సమాధి
చాలించి సర్పాన్ని చూచి యిది యేమి హేతువ
అని అడిగే వరకు పరిచారకులు జరిగిన సం
గతి చెప్పినందుకు అతడును విచారపడి అంతట
ఆ సర్పానికి అగ్ని సంస్కారాది క్రియలు నిర్వర్తించి
దశరాత్రములు ఆశౌచం ఆచరించి కర్మాంతరా
లు చేసినారు. తదనంతరం ఆ సర్పం శేషాంశ

సంఖ్యాలవైన నక్షపంటండి గనుక యిది దివ్య. . . . .

. . . ఇక్కడి శ్రీ స్వామివారికి శయ్యగా ఉండి మానవుల
చేత పూజింపబడవలెనన్న తలంపుతో [illegible] కల్ల
యిదివరకు పాంతువకల్పంబు [illegible] పురుషునిచేత
ప్రతిష్ఠపొందవలెనని యోగాంగన చెప్పినానని ఆ
యున స్వప్నమందు వచ్చి చెప్పినందున ఆతను
సంతోషించి అప్పుడు శయనస్థాన. . . . .
నారు అని అతని వంశీకుడయిన అర్చకుడు
చెప్పినాడు.

ఈ అనంతశయనస్వామివారికి తెరువుగా ద
క్షిణ భాగమున దేవాలయం లోపలి ప్రాకార
మందు ఉత్తర పార్శ్వం [illegible] . . . .

. . . . వారు___

శాంతాకారం భుజగశయనం పద్మనాభం సురేశం . . . . . .
వాలం శౌరిం కౌస్తుభ ధరం దుకూలవసనం అమ్లాన. . . .
. . . హస్తాభ్యాం వలవలంబ్య యోగం బుంప్ర దేహం
వక్షే తుందలం, పద్మాలంబ శిఖరం ప్రసన్నవదనం
శ్రీవాంఛితం పుత్రం భజేహం

ఈ దేవాలయానికి చుట్టూ నల్లరాతి ప్రాకారం
ఉంది. బహుదినములనాటిది గనుక పడిపోతూవున్నది.

ఈ పెదసంఖ్యాం అనే గ్రామం పూర్వంగంధపుర
అనిపించుకునేదినవయులలో చెపుచున్నారం దుకోసుల
పట్నం దీనికి ప. . . . . గాలను సముద్రపుగాలువల
పరాలు వున్నవి.

ఇప్పుడు యీ గ్రామంలో వుండేవారు.

1821 తలకాయలు - ౬. బ్రాహ్మణులు.

౧ వైదీకులు పారంగివాతులు

౩ కరణాలు

౧ వైఖానసులు

౧ శైవబ్రాహ్మణులు.

౬

౩. కోమటి యిండ్లు

౨. కంసాలవాళ్లు

౬. కమ్మవారు.

౪. కాపులు ఇరివుండు వ్యవసాయము

34 ఇండ్లు వడ్డెరా ఖరంయత వేసీ అసాములు

౪ బలరాలు వ్యవసాయంచేసేవాళ్లు

౨ సాత్రులు

౧ దూదేకులవాళ్లు

౧ గొల్ల ఖాత్రవాళ్లు

౪ పల్లెలు

౨ బొంతల వాళ్ళు

౩ పెట్టె వాళ్ళు

౪ మండిగె యిండ్లు.

యింకా, మాదిరి పాట్లు -

౧. [illegible] వాడు వాళ్ళు కా తలుపులు మెట్ల కాలువ
అక్కడనుంచి యింకా పక్క మూలనుంచి సముద్రము
దరిని తను పక్కం విరిగిపోయేటట్లు దగ్గర ముల్లు పెరుగు
కాడ్రాళ్ళ దిబ్బ, కాడితి వాళ్ళు.

౧ అక్కడనుంచి దక్షిణం విస్తరించి ఉంది దక్షిణాన
దరినుంచి పెద్ద [illegible] .. ఉప్పు పావలనుంచి
పెద్దలం దాటిన దక్షిణానుంచి
వరకు దక్షిణానసుంచి కుమ్మర కుంట వేసు
దక్షిణం గట్టుకు .... మధ్యకాల త్రం తల్లమయ్య
వేసు పడమటం ... [illegible] తెలగవెట్టుకొంది
సతివారు -

౧ అక్కడనుంచి పడమట్లో కుమ్మర కుంట పడమట
నుంచి అనంతయ్య కుంట కొండ, కాడనుంచి
బుల్ల కుంట దక్షిణాన కొమ్ము వాడ్డు దారి తీరాడి
అక్కడనుంచి బర్రె కుంట తుమ్మ చెట్టె కాడికి అక్కడ
నుంచి పా పెద్ద కొత్తపట్టె [illegible] మూల అక్కడనుంచి

వెంపట జలం చేసి పడమట మూల .. ___ .

దుర్గారి పెగెలం మేరకేని మూలాలు కుంతుమ్మ చె ట్లుకొ

అగ్నేయదిశనుంచి ...... కాదని అగ్నేయదిశనుంచి పుట్టినిలు

పురాంతి కాదని వద్దు.

౧. అగ్నేయదిశనుంచి ఉత్తరం నల్లనిలు పురాంత్రి ఉత్తరం

...... కారనుంచి రాళ్ళ తెప్పు యి ఉంటె దిక్కు

అగ్నే గాను పెం... కాదని పద్దాలులగిను

గాను వద్దు.

౧ అగ్నేయదిశనుంచి యేమే దరినుంచి బాంతఖమిళ్ళ

కాలువకు తూంకప్ప వద్దు.

౧ అగ్నేయదినుంచి యేమ దరినుంచి గంభాము దాం

నుంచి గుంట కాదిశోవృ కాదని వద్దు.

౧ అగ్నేయదినుంచి పైరయు కాలువ కట్టుకు వద్దు

౧ అగ్నేయదనుంచి యేమ ఉత్తరం వద్దు

౧ అగ్నేయదనుంచి ఉత్తరం మేకల కాలువ అగ్నేయదినుంచి

సముద్రం యిాం... మూలకు సముద్రం దరిని

వద్దు.

యిా ప్రకారంగా ... వద్దులు_

ఈ దిశేట్లు కంష్ట్లు

౩౦ – ౩౪ = ౨

నాటి, తం త్రివరి, అక్క చెల్లె — పులప రిస్తే మంచి

బిడ్డల పెళ్లి పెంటం తో — చెల్లెలు ౧ కి

తె వాళ్లు అయ్యె భూమి — ౪

కుట్రళ్లు ౭౦ — — రిస్తెలు ౪ కి

శిగద బొన్నవరికె పుల్లత్తం- — ౧౫ =

వగె తా అయ్యభూమి — — అమ్మళ్లు కాలువలు

సముద్ర వరి యిసుకదిస్తెలు — ఉప్పు పొదలు పరంగుల

తెయగలం పొదలు ...... — ౨౨౦

౧౬ — గ్రామ నెత్తాలు ౧౫౦

ఉప్పువాళ్లు, పాలువాళ్లు

ఉప్పు, ...

...... ౧౧౦౹

శిలా పాతం _ ప్రమోదూత నామ సంవత్సర మాఘ

శుద్ధ .... ౯ లు జనవరి నెల అనగా ౧౧ సంవత్సరం

పులంగర్ద మల్లయ్య మంత్రి వారు

గ పెదగం శిలాం కయిపియ్య తల

౧ కాకతీయ రుద్ర శాసనం _

పెదగంజాములో ఉన్న శిలాశాసనం

౧

స్వస్తిశ్రీ శుభశక వర్షంబులు ౧౧౮౨ అగు ను
నేటి ప్రమోదూతనామ సంవత్సర శ్రావణ శు ౧౧ గురు
వారం స్వస్తిశ్రీ మన్మహామండలేశ్వర కాకతీయ రుద్ర
దేవ మహారాజులు ...... తా వినోదంబున పృథ్వీ
రాజ్యంబు సేయుచుండగాను పిన్నసప్ప కొడుకు
శ్రీరంగసప్ప తమ్ముడు పెద్దిసప్ప పెద్దగంజాన మల్లేశ్వర
దేవర ప్రతిష్ఠ సేసి ఆ దేవరకు అప్పుడు మొతుపర్ల
కు అంగరంగ వైభోగానకు యిచ్చిన వూరు మల్లిమిర్రు
యిచ్చినవర్లు మిక్కిలి పన్నుకు కల్పి స్వామి పశువుల నైవేద్య
నారాలకు నయిత్రపై తాల్లకు యిచ్చిన ఉప్పుపాములు
పెద్దగంజాన ౧, పిన్నగంజాన పాము ౧ మొతకురూర
పాము ౧, దీపాల అఖండదీపాలు ౨. యిచ్చినగావులు
౧౦౦ యింతము ఉల్లెక్కాని దీపాలకు నమయు ఎంటెను
లో లో|ఉగు జ, మగ్గుటం మూరె ఇచ్చువాడు, ... మిక్కిలి
గాఅయి ఎన్నవళ్లను అది అప్పనములు పుల్లరి మన్నన
మల్లిమిర్రున ప్రత్తి మేనునం౧౦ పెద్దగంజాము అష్టవర్షి
సుంకాలు మిక్కిలి దీపాలకు యిచ్చితిమి. ఒగిరాలమ
... సెట్టి పెరుగునకు యిచ్చిన గావులు ౧౦ మల్లేశ్వర

దేవరకు . . . . అని బలం అర్పనాట్లు ఇచ్చిన ఆయుధు
పెదగంజాన, చిన్నగంజాన, కొపికల, వడకుదురు, కను
పత్రి, దేవరమపల్లి పొందర్తను ఏదుంగ్గను, ఏరయా
రను ఉప్పు పట్టించను ౨ 3 పెట్టువారు దేవరతో తి
కాముల్లు దేవియలా ఊరేగిసి సగంబాలు తెట్టి సమ్మెను
జరింపువారు.

— —*— —

— కయిఫియత్తు పొన్నూరు తాలూకె కొపల్లి.

పుట See page 63

Original L.No 24 (15-5-23) 63 72

శ్రీ R No. 1222

కయిఫియ్యతు పొన్నూరు తాలూకా - రేపల్లె॥

పూర్వకల్పాంతమందు యీ భూమి జలార్ణవంగా ఉన్నందున శ్రీమన్నారాయణుండు వటపత్ర శాయియై శయనించి ఆ సమయమందు జగత్ సృష్టి నిమిత్తమై నాలుగు ముఖముల బ్రహ్మదేవుని తన నాభికమలమందు పుట్టించినందున ఆ బ్రహ్మదేవుడు పుత్ర సంబంధంగాన తనజనన కారణ హేతువును గురించి తపస్సు చేసినందున తపః తపః అనే వాక్యం విని... శనందున అంతట తపస్సు చేసే నిమిత్తమై యీ జలమధ్యమందు స్థలని దే విచారించగా కొంచం గట్టు అగపడినందున అక్కడనిల్చి యేకాగ్ర చిత్తముతో తపస్సు చేసినందున పరాత్పర వస్తువైన నారాయణుడు ప్రసన్నుడై జగత్సృష్టి చేయుమని ఆనతిచ్చినందున ఆదే ప్రకారం జగత్ నిర్మాణం చేసెను. - అనిన్ని త్రేతాయుగమందు బ్రహ్మదేవుడు యుత్తర యజ్ఞం చేసినందున యుత్తర వేదికై వేంచేసినారు అప్పుడు బ్రహ్మతాగటం చేరాంత గోష్ఠి జరిగినందున గోష్ఠీవనము అయినది.

తదనంతరం ద్వాపరయుగమందు సత్యవ్రతుడనే రాజు యీ స్థలమందు మహానిష్ఠచేత తపస్సు చేసినందున ప్రసన్నుడై నారాయణుడు గనుక

బ్రహ్మ సృష్టి మొదలు కొని యుండి వచ్చిన దేశము
ఉన్నది అని స్థలమాహాత్మ్యమందు విస్తరించి
చెప్పబడి యున్నది.

కలియుగ సంప్రాప్తమైన తర్వాత నిల సర్వశాస్త్ర రహస్యుడైన బ్రాహ్మణుడు వల్లభరాయుడు అనే అతను సంతానం లేనందున బహు దినములు విచారాక్రాంతుడై సంతానం లేని జీవనం వ్యర్థ జీవనము అని విచారించి భార్యా సమేతుడై గంగా యాత్రకు వెళ్లెను. ఇతనికి మేనల్లుడు .... కంట్లు గూని వాడు ఉన్న గ్రుడ్డి వాడును ఇత్యాది లక్షణములు ప్రపంచ మా[illegible] వరూపానకు విరూపంగా ఉండే వాడు గనుక [illegible] జనులు [illegible] అసహ్యరూ పాన్ని దానికి అసహ్యమందున [illegible] బ్రహ్మ హంతకా పాపములు చెందుకొనసులు, ... పున్నది మోయలేని వుండే వాడు. అతను తన మేనమామ [illegible]. సర్వజ్ఞ వల్లభరాయుని సంగతి విని తాను కూడా ఇల్లు బయలు దేరి మార్గంలో తీర్థ క్షేత్రములను కనుక్కొని కాశీకి పోయి గంగాయందు స్నానం చేసి విశ్వేశ్వరుని యందు మార్గమున దేవతలను సేవించి ...

వల్లభరాయుడు భార్యా సమేతం ప్ర[illegible] త్రై తపస్సు చేసే చోట తన మేనల్లుడు గూనివాడిగా ఉండు విష్ణుభక్తుండు ఉన్న సత్యవాక్యుడున్న తపః ప్రభావ సంపన్నుడు అనుగ్రహ విష్ణుచే విచారించి మీకు సంతానం కల్గునట్లు[illegible]

తమ మహాత్మ్య ప్రతీతికై నింకను యిట్టి విచారం చేస్తారా
అని అడిగినంతనే వధూవరులు తమకున్నం
తానం కల్లదనే మాటచేతను మంచిదని ఆ-
గనుక స్పష్టంగా ఆకాశీపట్ణమందు గంగాతీర
మున దేవతలు ఋషులు వలస్తే ...
ల్లు సాక్షి పెట్టి వనదిన్న దాన్ని యిచ్చేట్టు
ప్రమాణం చేయించుకున్నారు. అంతటివారికి
కె పాగల సిద్ధి అయినది. తిరిగి స్వదేశానకు
వచ్చిరి. అంతట కొన్ని దినాలకు స్వర్గవల్లభ
రాయుడికి కుమార్తె పుట్టి నమతి దినదినప్ర
వర్ధమాన అయినందున కుమార్తెకు వివాహం
చేయవలెనని విచారించే వరకు గాంగానిగాంచు
వెళ్ళి కాశీతీరమందు సర్వదేవతా సాక్షిగా మా
కు కన్నదాన్ని యిస్తామని ప్రమాణం చేసి
యున్నందున పరస్పరం విచారించి నాకేయిక
కే ఉచితం యేమి ఉపాయం ఉందని అడిగినం
దున స్వర్గవల్లభరాయుడు గొల్లవాండ్లు కావునా
నేను నీకు కన్నదాన్ని యిస్తానని కరారు
చేసినానా, ... మానను మిట్టిపెంపు
మిడిగిల్లె దాష్ప పెవులు దాగినినడుపు యిట్టు
వంటి లక్షణములు గలవానికి దివ్యలక్షణ లక్ష్మి
తుల్యురాలైన నా కుమార్తెను యిస్తానా, ఇవ్వను
నేను. అంతట గాంధారుడు మామను చూచి ఇది
ధర్మమేనా, గంగాతీరమున చేసిన బాసత
ప్పుతావా అని అంటే. అందుకు వల్లభరాయుడు
నీ కొమ్మనేను యెవర్ని సాక్షి పెట్టినానో వారు

మళ్ళీ చెప్పితే యిస్తానని నిర్ధారణ చేసినారు
కనుక అంతట ఉమ వచ్చున్నదైగా వుంచరు
క్షాంతి పోయెను